

 MEMÒRIES DEL DISTRICTE - LES CORTS

MEMÒRIES DEL DISTRICTE LES CORTS

La història de les ciutats
s'escriu mitjançant les memòries
dels seus ciutadans

MEMÒRIES DEL DISTRICTE LES CORTS

La història de les ciutats
s'escriu mitjançant les
memòries dels seus ciutadans

www.memoriesdeldistricte.com

Sumari

Pròleg	6
Les Corts sota la mirada de Santi Carulla	8
Història del districte	11
Cronologia	20
Memòries del districte de les Corts	22

Pròleg

La història “oficial” de la ciutat de Barcelona està ben documentada. Però hi ha tantes històries de Barcelona com veïns i veïnes té la ciutat. Tants caps tants barrets.

Amb la col·lecció de llibres *Memòries del districte* hem volgut fer zoom sobre els deu districtes de Barcelona per anar a trobar persones amb mirada pròpia. Ciutadans que, amb la seva empenta i vivències, han anat modulant la “seva” Barcelona des dels seus respectius barris.

Són testimonis en primera persona de barcelonins compromesos amb els anhels dels seus conciutadans. Alguns s’han arromangat per posar-se al capdavant d’associacions de veïns i de comerciants; d’entitats de caràcter cultural, social o esportiu; de moviments juvenils, reivindicatius, etc. D’altres regenten comerços emblemàtics, són veïns il·lustres o bé gent que fa barri de manera anònima. Cronistes tots, en definitiva, del seu districte.

La visió de conjunt que proporcionen aquests deu llibres articulen un nou tot, una nova mirada sobre la gran metròpoli. Barcelona és una ciutat viva, en constant evolució, i la seva història l’escriuen cada dia els seus ciutadans. Ho sabem bé des d’Aigües de Barcelona que, compromesos amb els barcelonins, fa 150 anys que cuidem l’aigua i, com ells, també fem ciutat.

Inaugura la col·lecció aquest primer exemplar que el lector té a les seves mans: *Memòries del districte de les Corts*. Al llibre s’explica que els orígens de les Corts es remunten a l’Edat Mitjana, quan en aquestes contrades de terra fèrtil i ben regada per les diferents rieres que es precipitaven des de la serra de Collserola cap al pla de Barcelona s’hi van instal·lar els primers masos. De fet, el nom de les Corts prové del llatí *cohorts*, que significa cases rústiques. Però no va ser fins a l’any 1836 que es va constituir formal-

ment el municipi de les Corts, un cop independitzat del de Sarrià. Després vindria, l'any 1897, l'annexió a Barcelona.

Avui les Corts és una zona de serveis i de residència, amb racons per perdre's i molts espais de convivència. Amb sensacions de poble dins la ciutat. Un districte amb jardins tan suggeridors com els de la Maternitat, seu de diferents institucions. Amb espais únics com el Palau Reial, amb els jardins projectats per Nicolau Maria Rubió i Tudurí, la font de Gaudí o les tres fonts lluminoses de Carles Buigas.

Ara, de masies, només en resten cinc. A tocar de la de Can Planes es va inaugurar l'any 1957 el Camp Nou, l'estadi del FC Barcelona. Un fet que marcaria per sempre les Corts.

Els cortsencs estan acostumats als canvis, com deixen palès els testimonis del seu veïnat recopilats en aquest llibre, que té voluntat de passar a formar part de la memòria col·lectiva del districte.

Fa més d'un segle que Aigües de Barcelona és la companyia d'aigua dels barcelonins, sempre al servei dels veïns i les veïnes dels seus barris i districtes. El nostre compromís amb les persones ens porta a fer també nostres els problemes del veïnat. En aquest sentit, i mirant cap al futur, col·laborem amb el districte de les Corts per generar iniciatives en els àmbits de la inclusió social, la discapacitat, el medi ambient i el teixit empresarial. Per fer-ho, sumem esforços amb entitats que treballen en el terreny per identificar i compartir projectes que reverteixen en millores per als cortsencs.

Ignacio Escudero

Director General d'Aigües de Barcelona

“Vaig decidir viure aquí perquè vaig veure que era un barri amb futur. I així ha estat”

Santi Carulla Cantant de Los Mustang

Un barri tranquil i molt amable

A finals dels anys cinquanta, principis dels seixanta, diversos grups de joves aficionats a la música italiana i el *rock&roll* van revolucionar el món de l'espectacle espanyol amb discos de versions dels grans èxits de l'època, sobretot anglosaxons. Dins d'aquest corrent, hi va haver una banda barcelonina, Los Mustang, tan identificada com la banda de versions per excel·lència que només que sortís un èxit internacional els fans li reclamaven la seva interpretació en castellà. El cantant Santi Carulla en va ser la cara i la veu fins a l'any 2000, quan la banda es va dissoldre.

Nascut al barri de Gràcia, és veí reconegut del districte de les Corts des de fa quasi cinquanta anys. Va ser el pregoner a la Festa Major l'any 2016 i afirma que no canviaria mai de barri malgrat les transformacions que ha experimentat la zona de la Maternitat i Sant Ramon en els darrers temps. “Ara farà vora 48 anys que visc a les Corts. Vaig néixer a Gràcia i vaig créixer a Ciutat Vella, al carrer Portaferriassa, on vaig viure pràcticament fins que em vaig casar als 25 anys. Aleshores ens vam traslladar al districte. Primer vam estar un any a la Gran Via de Carles III, a tocar d'El Corte Inglés, i després aquí, al carrer Pisuerga. Vaig escollir aquest barri perquè era molt tranquil i, al mateix temps, estava ben comunicat”, explica el Santi.

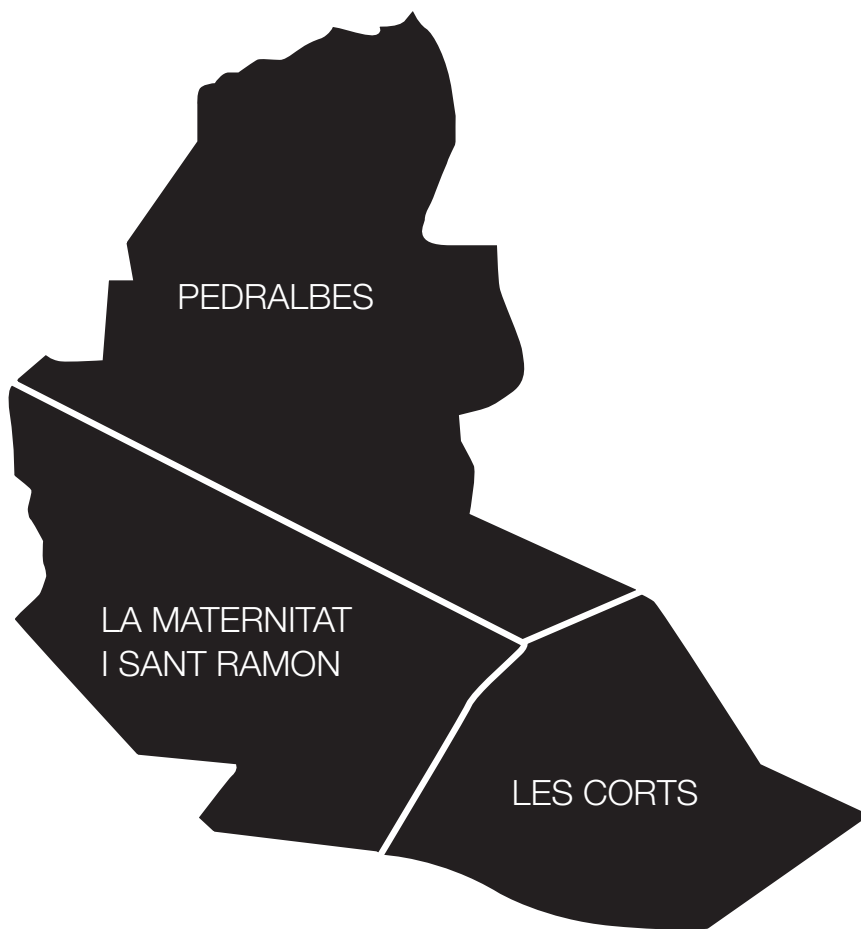
A la dècada dels seixanta, el districte de les Corts es caracteritzava per la poca edificació i per les grans zones de camp. “Aquest bloc d'habitatges era pràcticament l'únic bloc que hi havia a tot el carrer. Ja hi era la sucursal de La Caixa, que va ser la que va construir aquests pisos. Vaig tenir l'oportunitat de quedar-me'n un i el vaig agafar de seguida. Em vaig decidir tan ràpidament perquè vaig veure que era un barri amb futur. I així ha estat. A les Corts es viu molt bé. Porto gairebé 50 anys i no em penedixo gens d'haver vingut. Només trobo una mica a faltar aquella tranquil·litat del principi, perquè el barri ha anat

creixent i ara és com una ampliació de Barcelona, per dir-ho d'alguna forma", manifesta el Santi, i afirma que no tornaria a Ciutat Vella per viure-hi —sí per passejar—, pel gran nombre de turistes que hi ha actualment al casc antic de la ciutat. "Aquí a les Corts no patim la massificació turística que, lamentablement, altres barris estan patint. Hi ha turisme pels hotels i pel Camp Nou, però com és un districte molt eixamplat, no es nota. Una altra cosa que m'agrada molt d'aquí és que, malgrat ser relativament nou, té de tot i no cal sortir del barri per trobar res. Aquí pots comprar des d'una agulla de cosir fins a portar el cotxe a reparar. Hi ha de tot. A les Corts els serveis, les botigues i tota mena de locals (gimnasos, centres de salut...), tot ha anat evolucionant d'una manera molt positiva des del meu punt de vista i s'ha modernitzat sense perdre l'essència de barri amable que, per a mi, sempre l'ha caracteritzat".

Quasi 60 anys dalt dels escenaris

En els seus inicis, Los Mustang era una banda instrumental que s'inspirava en els londinencs The Shadows. Amb la incorporació de Santi Carulla com a cantant l'any 1962, el grup va prendre notorietat a la ciutat. "Vam començar tots com en broma. A tots ens agradava molt la música i fantasiàvem amb la idea que a dalt d'un escenari lligaríem més. Vivíem tots a Barcelona i teníem uns vint anys. Però, arran de guanyar un concurs a Ràdio Barcelona, amb el famós locutor Joaquín Soler Serrano, vam gravar un disc amb una de les companyies més importants de l'època, l'EMI espanyola (l'anglesa és la que portava els Beatles). Després d'aquest disc, ens vam adonar que la cosa funcionava, que el que havia començat com un *hobby* ens estava originant contractes, sortides a la televisió, participació en festivals i viatges. I així va ser com, de mica en mica, vaig acabar dedicant-me a la música per complet", recorda el Santi.

Los Mustang va ser un conjunt molt versàtil, amb més de 300 cançons enregistrades, la majoria d'elles versions, com el megaèxit de l'època *El submarino amarillo*. Després de quaranta anys d'activitat ininterrompuda, la banda es va dissoldre l'any 2000 i el Santi va començar la seva carrera musical en solitari fins avui. "Actualment actuo com a Santi Carulla i interpreto el repertori de sempre, però d'una manera bastant tranquil·la. Si abans teníem més de 30 actuacions en un mes, perquè hi havia molts dies que fèiem doblat, avui en dia si faig 20 o 25 concerts a l'any ja em va bé. M'agrada com el primer dia pujar a un escenari, i és que encara ara continuo vibrant amb la música".

DISTRICTE

LES CORTS

La Maternitat des de la masia de Can Planes. 1955.

Autor: Joaquim Tapiola.

Arxiu Municipal del districte de les Corts.

Les Corts

HISTÒRIA DEL DISTRICTE

La trama urbana del districte de les Corts és com una mena de *patchwork*, un espai humà fet de retalls heterogenis, fins i tot de vegades antagònics. Intentarem seguir les costures d'aquests retalls per descobrir una història que entenc que és apassionant. Tot passejant pel barri podem veure mons diversos: masos, un monestir medieval, el nucli del poble antic de les Corts, les restes d'alguna colònia fabril, institucions benèfiques, instal·lacions esportives de primer ordre, centres financers i comercials, la universitat, barris obrers, zones residencials d'alt *standing*, tot plegat convivint en un mateix espai i en una delicada harmonia. La raó de l'existència de tots aquests elements dispars té com a primera causa i motor l'impuls d'una gran urbs, la de l'antiga ciutat veïna, Barcelona. I cal remarcar que la majoria dels canvis importants que s'han operat a les Corts s'han produït en els darrers cent cinquanta anys.

Però per entendre aquest conjunt divers d'estructures urbanes, cal començar mirant una mica més enllà, a l'Edat Mitjana, quan s'instal·len els primers masos en una terra molt fèrtil i molt ben regada per les diferents rieres que es precipitaven des de la serra de Collserola cap al pla de Barcelona. De fet, el nom de les Corts prové del llatí *cohorts*, que significa cases rústiques, masos per entendre'ns. Anem d'excursió. A sota de la Diagonal, tapat per l'ombra de l'hotel Reina Sofia, hi ha un mas amb una torre rodona, ara convertit en seu de la cadena hotelera HUSA. D'aquesta torre, en tenim referències des del segle X, o sigui, que estem davant d'un dels vestigis arquitectònics més antics de les Corts que encara es troba dempeus. Fins al primer terç del segle XIX, els masos van ser l'únic poblament de les Corts. I val a dir que els habitants de les Corts eren en aquells temps prou afortunats, perquè com a ciutadans de Barcelona tenien franqueses que els eximien dels impostos feudals. Van perdre aquests privilegis l'any 1714, en acabar la guerra de Successió.

Provem ara de delimitar quin terreny ocupava aquest lloc anomenat des de ben antic les Corts, que durant força temps va estar vinculat a Sarrià, a la parròquia de Sant Vicenç. De ponent a llevant, les Corts ocupava les terres que anaven de la Riera Blanca, que correspon al traçat del carrer del mateix nom, fins a la riera Magòria, que naixia a Sarrià i moria en una zona d'aiguamolls on ara hi ha el barri del Raval, al mateix emplaçament del carrer de la Riereta. El Monestir de Pedralbes era el límit al nord, i les terres de la parròquia de Santa Maria de Sants al sud. Aquests límits corresponen, amb excepcions, als actuals, comptant que el terme de les Corts arribava per la banda de ponent al punt on ara es troba el mercat del Ninot, o sigui a l'actual Esquerra de l'Eixample.

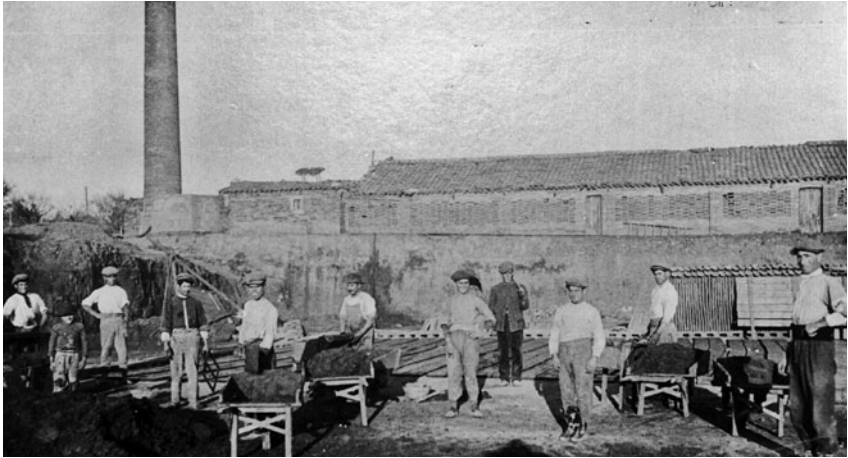
De les Corts velles a les Corts

Posem les agulles del rellotge en el primer terç del segle XIX. L'any 1836 es constituïa formalment el municipi de les Corts, que s'independitzava del de Sarrià. El nucli poblacional d'aquest nou municipi era el que es va anomenar durant força anys les Corts velles, un nucli de masos entorn de la riera dels Morts, el que avui és el carrer de les Corts, que va des del carrer d'Europa fins la Travessera. En aquest primer carrer Major hi havia masies com Can Grau, Can Coix, Can Galopa o Can Sòl de Dalt, que van estar actives fins ben entrat el segle XX. La independència municipal va comportar una expansió urbana i un paisatge ben diferent del que havia estat fins llavors les Corts. Es van començar a parcel·lar el que podríem anomenar

l'Eixample o les Corts noves, un tram urbà que feia d'enllaç entre el nucli antic, el del carrer de les Corts actual, i el de les Corts noves, centrat en l'actual plaça de la Concòrdia. En aquestes Corts noves, s'hi va construir l'any 1849 l'església de Santa Maria del Remei, la primera parròquia de les Corts. Ara tothom identifica aquest nucli entorn de l'església del Remei com les Corts velles, una petita ironia que ens parla dels grans canvis de tot ordre que s'han produït en els darrers cent cinquanta anys. En aquest moment també es va aixecar el cementiri, just darrere d'on ara es troba el Camp Nou. D'aquell primer cementiri, no en queden gaires vestigis, perquè es va refer del tot l'any 1897.

Durant el segon terç del segle XIX, les Corts pateix la segona transformació important, després de la construcció de les Corts noves: l'aixecament de les primeres indústries. De fet, des del segle XVIII, ja havien existit algunes fàbriques d'indianes, com la dels Rull. Les fàbriques tenien a tocar uns camps on s'assecaven els teixits i, a les Corts, eren molt coneguts els prats d'en Rull, al mateix emplaçament on ara es troba el carrer amb aquest nom. Aquestes primeres indústries d'indians van deixar pas a moltes d'altres, com les bòbiles, aprofitant la presència d'argiles i l'abundància d'aigua provinent de les rieres i de les nombroses mines d'aigües subterrànies. La ciutat de Barcelona s'expandia i necessitava materials de construcció per aixecar l'Eixample. Una de les més importants va ser la bòbila de Macians, o del Perelló, que es trobava on ara s'aixeca el Parc de les Corts. Aquest parc té un accident geogràfic curiós, un riu poc cabalós que neix al carrer de Numància i que serpenteja fins a morir al de Nicaragua. És un riu artificial, amb dos arcs euclidians als seus dos extrems, uns arcs fets de totxana, potser en homenatge a l'antiga bòbila. De fet, la bòbila del Perelló va destacar durant la dècada dels vint del segle passat en la construcció de teules i rajoles. Era una gran fàbrica, fins al punt de ser la principal subministradora de material per a les dues primeres línies de metro, així com per a molts dels edificis de l'Exposició Internacional de l'any 1929. Ja ho hem dit al principi, la ciutat de Barcelona és la impulsora dels grans canvis de tota índole que s'han esdevingut a l'antic poble de les Corts.

Hem parlat de bòbiles, però també hi havia indústria tèxtil i química, i de vidre, i destil·leries, com la de Can Deu. Can Deu, juntament amb l'església de Santa Maria del Remei, s'ha convertit en les icones del passat de les Corts, conformant una plaça, la de la Concòrdia, on es respira encara avui un cert ambient de vila. Els Deu eren cortsencs, i darrere de la seva casa

*Treballadors de la Bòbila Perelló.
Donació de Ton Brengaret.
Arxiu Municipal del districte de les Corts.*

hi tenien una destil·leria de licors. “Armar-se’n una de cal Déu” és una dita catalana que sembla que els està dedicada, i fa referència a l’enrenou ocasionat per les botes rodant pels carrers abans de pujar als carros per transportar-les al port de Barcelona. La casa dels Deu, avui centre cívic, és una casa de planta baixa i dos pisos, coronada amb una cúpula, amb una torratxa força destacada i una tribuna de ferro. A la façana que ara dona al jardí hi ha la terrassa d’un cafè, amb una altra tribuna amb vidres policroms. Ah! I un pou, un pou cobert amb una glorieta modernista, un espai molt acollidor on es fan tota mena d’activitats culturals.

A la dècada dels anys setanta del segle XIX va començar a créixer un barri nou, el barri del Camp de la Creu, i es van obrir el carrer de Morales i la plaça del Carme, una zona on els habitatges eren a tocar de tallers i naus industrials, com la fàbrica Castells, dedicada a la fabricació de vernissos i xarols. Més endavant, a la dècada dels vint del segle passat, es va instal·lar a tocar de la fàbrica una colònia fabril, la Colònia Castells, per a famílies obreres, moltes d’elles provinents d’Andalusia. Can Castells era un nucli de casetes de planta baixa, amb petites terrasses enjardinades que, desgraciadament, han desaparegut sota la pressió urbanitzadora.

La torre Rodona, any 1920.

Autor: Joaquim Tapiola.

Arxiu Municipal del districte de les Corts.

L'annexió a Barcelona

Barcelona necessitava espai per aixecar serveis i infraestructures, i les Corts disposava de molt terreny rústic, un terreny que s'aniria a poc a poc convertint en urbanitzable. És per aquesta raó que s'hi van instal·lar diverses edificacions benèfiques de la ciutat de Barcelona, com la Maternitat, hereva de la casa de la Misericòrdia, un grup d'edificis modernistes inspirats en les idees higienistes de finals del segle XIX, amb espais oberts i ventilats. La Maternitat és avui en dia seu de diferents institucions i té un dels jardins més suggeridors de tot el districte. També s'hi va instal·lar l'Institut Frenopàtic, del qual encara es poden veure les restes dins de la clínica Dexeus, i els asils del Bon Consell, de Sant Rafael o el de Sant Joan de Déu. El del Bon Consell va acabar esdevenint una presó de dones durant el segle XX per acabar ubicant, a hores d'ara, uns grans magatzems, els d'El Corte Inglés. El mateix destí van patir l'asil i hospital de Sant Joan de Déu, just on ara s'aixeca el centre comercial de l'Illa Diagonal.

Un fet important i transcendent va tenir lloc l'any 1875 amb l'arribada de la línia 15 del tramvia, que travessava el carrer d'Anglesola. Aquest carrer va complir durant molts anys, la funció de carrer major, i era la principal via d'arribada i sortida del municipi, ja que connectava el centre històric de la vila amb la carretera de Sarrià.

L'any 1884 es va construir l'ajuntament i les escoles municipals a la plaça de Comas. Però la independència local va durar poc, perquè l'any 1897 el municipi de les Corts s'incorporava a Barcelona. L'antic ajuntament acabaria sent caserna de la Guàrdia Civil. Amb l'arribada de la democràcia, va ser escollit com a seu del districte. Cent vint anys després de la pèrdua de la independència municipal, encara podem trobar alguns cortsencs que parlen d'anar a Barcelona quan s'han de desplaçar al centre de la ciutat.

L'inici del segle XX va marcar l'inici de canvis profunds: es va obrir l'avinguda de la Diagonal i la Travessera de les Corts, un fet que va comportar la desaparició de força masos. Tot i aquestes obres d'obertura de nous carrers, el d'Anglesola va continuar sent la via principal de les Corts, comptant que la Travessera va ser durant molts anys un fangar intransitable. A la dècada dels anys vint del segle passat naixia el barri de sant Ramon i altres barris obrers, com les casetes del comte Güell, just per damunt d'on ara es troba el col·legi del Pare Manyanet. Cal assenyalar un fet molt destacable que marcaria per sempre les Corts: l'any 1922 el FC Barcelona decidia plantar el seu estadi entre els carrers de Numància, Vallespir i Marquès de Sentmenat. El club blaugrana va quedar vinculat sentimentalment a les Corts.

La dècada dels vint i dels trenta són anys de conflictes socials i polítics, i bona prova d'això és que l'any 1925 es va produir a les Corts un fet insòlit, únic a tot el país: la primera vaga infantil. Un nen d'11 anys, Francesc Pedra, va aconseguir revoltar tots els menors que treballaven al sector del vidre, al barri i a la ciutat, per tal d'obtenir millores en les seves condicions laborals. Un petit carreró recorda l'heroi d'aquella gesta, darrere de l'antiga fàbrica de Cristalleries Planell, reconvertida ara en centre cívic.

Durant la Guerra Civil, les Corts es va convertir en el centre de la vida política de la República quan, l'any 1937, s'hi va instal·lar el govern de Juan Negrín i la presidència de Manuel Azaña. Ho van fer a l'antic Palau Reial, construït a principis del segle XX per Eusebi Güell als antics terrenys de

l'antiga masia de Can Feliu. El Palau Reial constitueix un espai únic a les Corts, amb els jardins projectats per Nicolau Maria Rubió i Tudurí, la font de Gaudí o les tres fonts lluminoses de Carles Buigas.

La victòria dels facciosos va comportar repressió i anys de privacions. Les Corts en van ser testimoni, com tots els barris de Barcelona. Ja hem parlat abans de l'asil del Bon Consell, que va ser reconvertit en presó de dones durant la Guerra Civil. Acabat el conflicte, a la presó hi van anar les preses polítiques. Onze de les internes van ser afusellades al Camp de la Bota. Maria Salvo, militant antifranquista que havia treballat de portera a les Corts des dels 13 anys, recorda a les seves memòries en quines condicions infrahumanes, de brutícia i de crueltat, vivien les internes. Ella mateixa hi va perdre el fill que esperava en ingressar a la presó l'any 1941. Una placa a la façana d'El Corte Inglés recorda el tracte inhumà que van rebre aquelles dones.

L'any 1945, l'Obra Sindical del Hogar va fer la seva primera construcció a Barcelona, i ho va fer a les Corts. Es tracta d'un grup de casetes unifamiliars que ara constitueixen una barriada peculiar: el barri de la Mercè. La Mercè es troba just a sobre de la carretera d'Esplugues, a tocar de l'actual escola Thau, un espai tranquil en un entorn que recorda un poble d'estiueig, i amb unes molt bones vistes de Barcelona.

Durant el franquisme, van tornar a emprendre's les grans urbanitzacions i obres públiques, com la Ciutat Universitària o la urbanització de la plaça de Pius XII amb motiu del Congrés Eucarístic, l'any 1952. I cal recordar un fet remarcable: l'any 1957 es va inaugurar el Camp Nou, a tocar de la masia de Can Planes. La Masia ha estat, fins a l'any 2011, la residència dels joves de les categories inferiors del Barça, el planter d'una generació irreplicable de jugadors. Als terrenys de l'antic camp del FC Barcelona de les Corts, s'hi construiria anys més tard un grup d'habitatges. Aquest procés, de conversió de sòl rústic en sòl urbà, les grans obres d'infraestructures i la pressió urbanística van fer que els antics masos quedessin aïllats i, a poc a poc, es van enderrocar. On hi havia Can Calona es va edificar els Trade, obra de l'arquitecte José Antonio Coderch. On hi havia Cal Coix es va fer l'escola pública de les Corts. La Torre Melina, una masia robusta i noble amb uns jardins dissenyats per Josep Fontserè, va caure "accidentalment" durant les obres de construcció de l'hotel Joan Carles I, tot i el compromís de l'empresa de mantenir el conjunt patri-

monial. Ara, de masies, només en resten cinc. Una d'elles, Can Rosés, aixecada al segle XVIII, ha estat reconvertida en biblioteca i acull documentació de la història de les Corts.

Les grans obres d'infraestructures, com l'obertura de la Ronda del Mig i l'arribada de la línia 3 del metro, han definit el nou model de desenvolupament de les Corts: una zona de serveis i de residència. Els canvis, però, no s'han aturat, i es continuen operant transformacions que de ben segur afectaran el futur del barri. Hotels i, cada cop més, pisos i edificis d'apartaments acullen l'allau de turistes que venen a Barcelona i, sobretot, les instal·lacions del FC Barcelona. El museu del Barça, amb més d'un milió i mig de visites l'any, és el més visitat de la ciutat i del país. Els cortsencs s'han adaptat històricament als canvis, un fet comú i revelador del seu caràcter, i ara se'ls pot veure complir pacientment una nova tasca: adreçar les onades de turistes cap al Camp Nou des de la Travessera, tot dient, en un anglès prou entenedor, "straight on".

Carrer Doctor Ibáñez. 1942.

Autor: Joaquim Tapiola.

Arxiu Municipal del districte de les Corts.

Cronologia de les Corts

1326

S'acaba la construcció del Monestir de Pedralbes

1836

Constitució del municipi de les Corts

1848

S'aixeca l'església del Remei

1875

Arriba la línia 15 del tramvia pel carrer d'Anglesola

1884

Es construeix l'edifici de l'ajuntament i les escoles

1897

Les Corts s'incorpora al municipi de Barcelona

1920

S'obren la Diagonal i la Travessera

1922

Es construeix el camp del FC Barcelona

1937

El govern de la República s'instal·la al Palau Reial

1945

L'Obra Sindical del Hogar construeix el barri de la Mercè

1957

S'inaugura el Camp Nou a la Travessera

1970

Comencen les obres de la Ronda del Mig

1975

Arriba la línia 3 del metro

1985

S'obren al públic els jardins de la Maternitat

2010

Comença l'enderroc de la Colònia Castells

2016

Arriba la línia 9 del metro a l'aeroport

MEMÒRIES DEL DISTRICTE
LES CORTS

ADELA AGELET

SECRETÀRIA DE L'ASSOCIACIÓ DE VEÏNS DE LES CORTS

Les Corts

Els anys setanta van acollir un fort moviment veïnal a tota la península que, sota la dictadura de Franco, reivindicava el dret a l'associacionisme i la molt necessària reordenació dels espais urbans. L'associacionisme veïnal de la Barcelona d'aquells anys, molt arrelat a tots els barris, es va caracteritzar també per la creació de la Federació d'Associacions de Veïns, la FAV, que el 1978 coordinava més de 100 entitats veïnals de la ciutat. Impulsada pels partits d'esquerra, des d'aquesta plataforma es van organitzar nombrosos actes reivindicatius. Adela Agelet va arribar a les Corts l'any 1969 i de seguida es va interessar per la feina que estava fent l'associació de veïns del barri. N'és la secretària des de fa molts anys i fer un repàs a la seva vida és fer una revisió a molts anys d'història de la lluita veïnal a les Corts.

Què es va trobar a les Corts quan va arribar el 1969?

L'any 69 les Corts encara era un barri molt marcat pel seu origen. Va ser un dels pobles que es van annexionar a Barcelona a finals del segle XIX i dels que van experimentar la seva gran transformació no abans de la dècada dels setanta i dels vuitanta. Per tant, quan jo hi vaig arribar, era una època molt marcada pels canvis. La Travessera de les Corts encara funcionava com una carretera nacional i els camions que sortien del Mercat del Born no sortien per la Diagonal, sinó per la Travessera. Recordo que hi havia una zona amb petits berenadors on els camioners baixaven, sopaven i seguien la seva ruta. Era com si s'hagués acabat Barcelona i comencés una altra cosa. De fet, molta gent deia "anem a Barcelona". En aquells anys es donava una relació no tant de veïnatge, sinó com d'apropament cap a la ciutat.

Com va començar a formar part de l'associació de veïns?

En el moment que arribes a un barri intentes situar-te i veure quina és la vida que s'hi fa, les activitats, etcètera. A mi em va interessar molt la feina que estava desenvolupant l'associació de veïns. Estava molt marcada per la situació política del moment. Cal tenir en compte que, sota el paraguai de les associacions de veïns, s'hi refugiaven moltes activitats que no es podien exercir a cel obert. En aquell moment no hi havia grups polítics i l'activitat política es realitzava a les diferents associacions i ateneus. Els barris tenien grans dèficits en moltes de les seves àrees (en ensenyament, instal·lacions esportives, cultura) i després hi havia uns altres interessos més relacionats amb grups socials, com per exemple el moviment de la dona, l'expressió del feminisme i la defensa de la presència de la dona a la societat com a protagonista. Aquests grups també s'instal·laven en el marc de les associacions de veïns, i el cas de les Corts no era diferent dels altres. En aquest sentit, l'associació era una entitat que tenia moltes cares, polifacètica, i aquest ventall de possibilitats és el que em va atraure cap a ella. Jo sóc química i treballava en un laboratori. Feia una jornada intensiva i les tardes les tenia relativament lliures per poder col·laborar a l'entitat. I així va ser com vaig començar.

Quins objectius i quins tipus d'accions van caracteritzar aquells primers anys?

El creixement de població que va experimentar les Corts a la dècada dels setanta va ser molt important per determinar la nostra activitat. En aquella època moltes de les fàbriques es van tancar i es van enderrocar per construir-hi pisos. Aquest fet va ocasionar una arribada massiva de veïns i, en conseqüència, una demanda de serveis ciutadans vinculats a l'ensenyament, l'esport, la cultura i el lleure. No ho he comentat, però l'Associació de Veïns de les Corts va néixer per aturar un pla d'urbanisme que en el seu recorregut es carregava escoles. S'havien d'obrir carrers nous i aquest nou disseny afectava una de les escoles més importants d'aquell moment, la de Santa Tereseta. Van ser els pares dels alumnes afectats i altres simpatitzants del moviment escolar els que van constituir l'associació de veïns, ja que era l'única forma legal autoritzada per tenir veu i vot. I en aquesta línia vam seguir treballant. A més de la defensa de l'educació, moltes de les nostres accions han girat entorn de l'urbanisme i els drets veïnals. I també vam realitzar accions per la cultura i la llengua catalana.

Travessera de les Corts

Per la cultura i la llengua en quin sentit?

A la dècada dels vuitanta la nostra activitat va coincidir amb les reivindicacions lligades al Congrés de Cultura Catalana. Nosaltres vam aportar el nostre gra de sorra amb accions a les escoles. Vam començar a gestionar les demandes de les famílies buscant que les escoles públiques poguessin introduir el català com a element d'estudi dintre del marc d'educació. També per introduir que la figura dels pares, i la seva implicació, fos important. Així, a poc a poc, vam aconseguir que la participació de les famílies en l'àmbit escolar fos més rellevant.

En l'actualitat, podríem dir que funcionen com a coordinadora del conjunt d'associacions del districte?

Podríem dir-ho així. Som una entitat amb molts anys d'experiència i el que hem intentat és que cada grup de veïns o cada comunitat del districte que ens plantejava un problema acabés associant-se per la causa i la pogués tractar des de dintre. Nosaltres assessorem des de la nostra experiència, però el que sempre intentem és que cada problema específic es pugui resoldre des dels afectats. Per dir-ho d'alguna manera, la nostra intenció és que el veïnat faci seus els problemes. Els faci propis, perquè són els que millor coneixen els detalls. Hem de tenir en compte que la situació actual del districte és molt diferent de la dels inicis de l'associació, quan la nostra acció anava des de Francesc Macià fins a Esplugues, agafava l'eix de la Travessera a dalt i a baix. Treballàvem per a una zona tan extensa perquè en aquells moments era molt difícil legalitzar una entitat de caràcter social. Però, amb els anys i les facilitats d'associacionisme, s'han creat diverses entitats, la primera va ser l'Associació de Veïns de Sant Ramon. Actualment, a les Corts hi ha set o vuit associacions diferents. És una evolució lògica i actuem com a coordinadora de totes les associacions del districte.

Ara què tenen entre mans?

Tenim diverses accions en marxa, però potser una de les més interessants és el projecte de memòria històrica de la presó de dones de les Corts. Nosaltres, com entitat, hem actuat com a pont entre el grup universitari de memòria històrica i el districte. A més, els hem ofert tota la nostra disponibilitat per al projecte. Personalment, és un projecte que em motiva molt i que va en la línia del que deia abans, la implicació d'aquesta associació de veïns en temes relacionats amb el feminisme i amb la reivindicació del paper social de la dona. He de confessar que em sembla un projecte trepidant i necessari.

Així que es veu motivada per continuar activa?

I tant!

MIGUEL ROCHER

Miguel Rocher és un dels conserges de l'Aula de Formació d'Adults (AFA), situada a l'edifici de les antigues Cristalleries Planells. Creu que el nou ús d'aquest edifici és molt enriquidor per al barri i ha estat el resultat de moltes reivindicacions veïnals per recuperar un edifici històric abandonat. A més, considera que els veïns estan molt contents i que cada cop hi ha més usuaris.

RAQUEL PEDRUELO

Raquel Pedruelo és la tècnica administrativa del Centre de Normalització Lingüística i explica que els usuaris més habituals dels cursos de català a les Corts són les persones grans que diuen que fan aquests cursos per escriure bé, sobretot missatges de mòbil i *whatsapps* quan parlen amb els seus fills o nets.

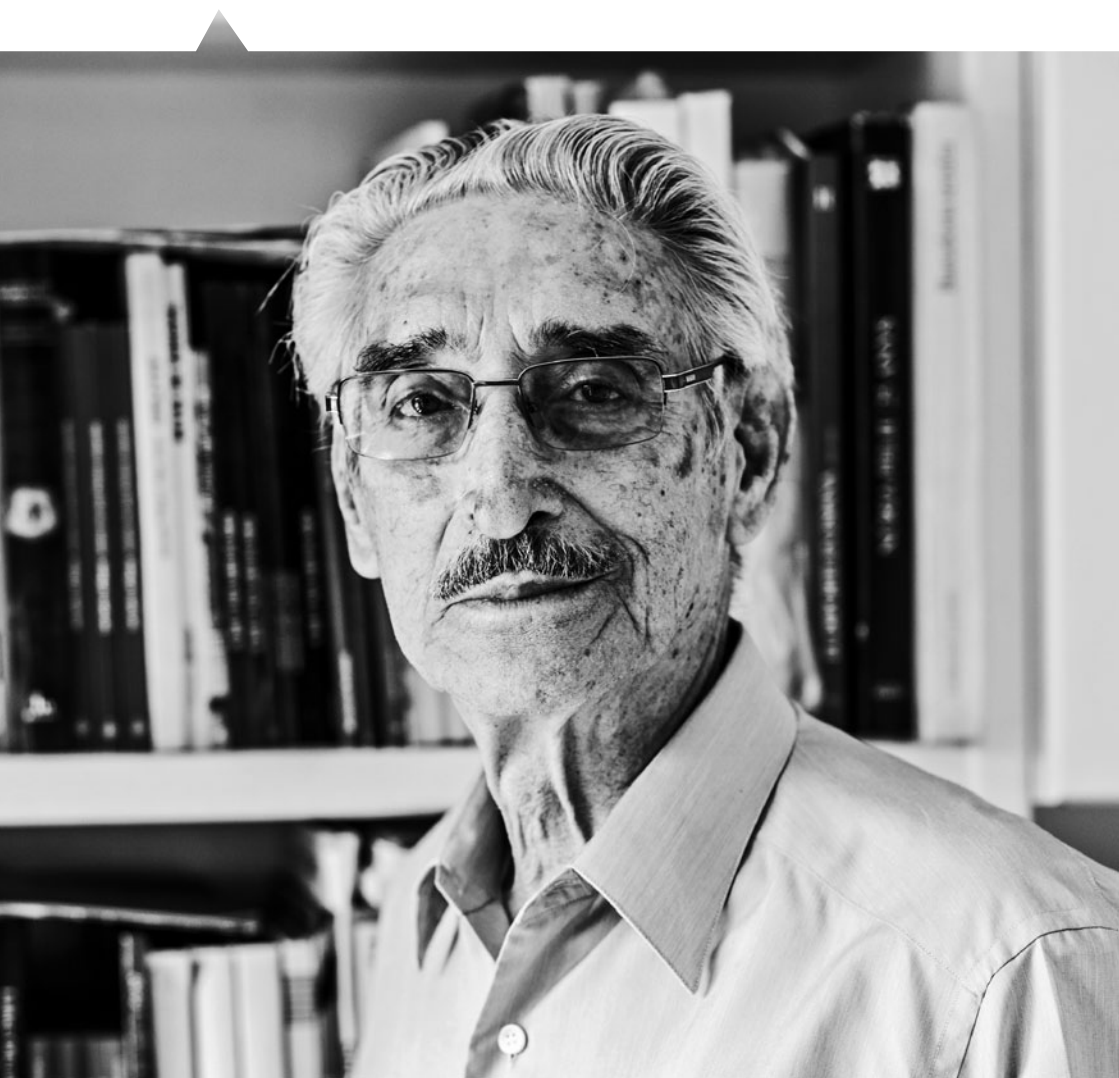

FERRAN CABRÉ

Ferran Cabré és el dinamitzador de l'Espai d'Entitats, situat a la tercera planta de l'edifici Cristalleries Planells. Explica que, actualment, són 15 les entitats fixes, entre elles l'Associació de Veïns de les Corts, i que, a poc a poc, les entitats van fent més ús de l'espai que, afegeix, ha tingut una molt bona acollida al barri.

HORACIO SEGUÍ LÓPEZ

FOTOPERIODISTA ESPORTIU I MUSICAL

Una carrera autodidacta i intrèpida

Hi ha persones que quan expliquen la seva vida sembla que no estan parlant-ne d'una, sinó d'unes quantes. Diverses feines, centenars de viatges, milers d'experiències i un seguit infinit de records i d'anècdotes que difícilment han pogut ser viscuts per una sola persona. Aquest és el cas d'Horacio Seguí, fotoperiodista català referent, tant a nivell nacional com internacional, i veí de sempre de les Corts. A partir dels anys seixanta, amb la seva càmera Leica sempre a sobre, va ser autor de reportatges fotogràfics especialitzats en l'àmbit musical i esportiu. És considerat un dels fotògrafs més prolífics de les dècades dels setanta, vuitanta i noranta, pel seu seguiment complet dels equips catalans de futbol i de bàsquet, i un pioner per les reivindicacions que va dur a terme a favor del reconeixement professional del fotoperiodisme. Avui en dia guarda gran part del seu arxiu personal a casa seva i compta amb una memòria i uns records privilegiats. "Vaig néixer a Barcelona l'any 1930 i fins als sis anys vaig viure al Raval, però el 1936, arran de l'explosió d'una bomba que va destrossar casa meua i les del voltant, ens vam traslladar tota la família a les Corts. I des d'aquell moment fins ara", explica Seguí. Als 12 anys va començar a treballar en una fàbrica de pells i als 16 va ingressar al Banco Hispano Americano com a mosso. És en aquesta època quan va començar a introduir-se en el món de la fotografia. "Vaig arribar a la fotografia quasi sense voler-ho, simplement perquè anava amb una petita càmera a tot arreu i vaig començar a documentar amb les meves fotos els balls i les festes que es feien al banc. Vaig ser totalment autodidacte, mai vaig anar a cap escola ni vaig tenir cap mestre, ja que aleshores encara no estaven tan estesos els estudis fotogràfics i els pocs que hi havia eren molt cars. Això sí, vaig tenir un interès des de ben petit per la lectura de llibres especialitzats en fotografia", recorda l'Horacio que, rient, afirma que per

Entrada a l'estadi del Camp Nou

arribar on ha arribat hi ha hagut molts fracassos pel mig. Probablement, aquests fracassos hagin estat anecdòtics, només cal donar un cop d'ull a la seva trajectòria per adonar-se'n.

Aquests anys al Banco Hispano Americano van ser anys d'estudi i pràctiques dels processos de revelatge i ampliació, on l'Horacio va anar agafant rodatge i va aconseguir els seus primers contactes. "Els encàrrecs dels meus companys de l'Hispano em van proporcionar un aprenentatge més accelerat. El 1959 vaig començar a col·laborar amb la revista *Mosaico*

Musical, i així vaig continuar fins a l'any 1963, en què vaig deixar la meva feina al banc per dedicar-me cent per cent a la informació gràfica", comenta l'Horacio, que el mateix any va sol·licitar l'ingrés al Registre Oficial de Periodistes, on li va ser denegat per no estar adscrit o contractat a cap diari o mitjà de comunicació. "Jo he estat sempre autònom, no he volgut mai casar-me amb cap diari. Quan em van denegar el carnet de periodista, no m'hi vaig aturar. Vaig continuar dedicant-me a allò que més m'agradava, que era el fotoperiodisme. Vaig treballar per a setmanaris com *Cine en siete días*, la revista musical *Discóbolo*, el general *Sábado Gráfico*, el diari de successos *El Caso*, la *Revista Barcelonista* i molts altres mitjans. Cap a l'any 1968 vaig inaugurar la meva pròpia botiga i laboratori fotogràfic a l'avinguda de Madrid, 198, de Barcelona, que va estar oberta fins al 1995", explica. L'any 1978 l'Horacio va fundar l'Associació Nacional d'Informadors Gràfics de Premsa de Catalunya i en va ser el president durant els següents onze anys. L'objectiu era manifestar i protegir els drets dels fotoperiodistes. Actualment, Horacio Seguí guarda i cuida l'arxiu fotogràfic que ha generat durant tots aquests anys. L'acompanya la seva ajudant, la Gemma, i li agrada recordar totes les experiències viscudes.

Fotoperiodisme musical, una crònica del panorama musical dels seixanta

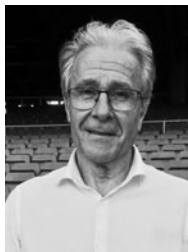
Durant la primera època, l'Horacio es va especialitzar en reportatges fotogràfics de músics. No sols va fotografiar el panorama musical d'una Barcelona en plena efervescència de nous gèneres musicals com el *twist* i el *rock&roll*, sinó que va agafar la maleta i es va plantar al Festival de San Remo, Benidorm, Viña del Mar i, fins i tot, a Eurovisión. "Durant una primera època em vaig especialitzar en fotografia musical i vaig recórrer tots els festivals de música de l'època. Allà em vaig dedicar a retratar els cantants i fer fotografies dels concerts. A poc a poc, les discogràfiques em van anar contractant per fer les portades dels discos. Va ser una època molt bonica en la qual vaig fer amistat amb molta gent. A casa meva van venir, fins i tot, el Nino Bravo i Los Cinco Latinos", recorda l'Horacio, que va ser l'únic fotògraf que va retratar Tom Jones quan va venir a Barcelona. "Quan em vaig assabentar que l'artista arribava a la Ciutat Comtal, vaig ser el primer a oferir-me per anar a recollir-lo a l'aeroport. Li vaig oferir fer-li un tomb per la ciutat i el vaig portar a passejar pel barri de Gràcia, que estava de Festa Major. Li vaig caure en gràcia i em vaig guanyar l'exclusivitat del cantant, a més d'una relació excel·lent amb totes les cases de discos", conclou.

Durant els anys seixanta va fotografiar, per citar-ne només alguns, Elton John, Los Mustang, Raimon, Joan Manuel Serrat, Peret, Mari Trini o els mateixos Beatles. Tot un llistat de grans estrelles de la música que van estar acompanyades per l'Horacio, una persona amb un caràcter alegre i proactiu i amb una curiositat i predisposició incansables. El llegat fotogràfic de músics i cantants de Seguí es va exposar l'any 2016 a la Casa Golferichs, sota l'exposició *La música dels 60 dins i fora dels escenaris*, comissariada per la seva amiga i ajudant Gemma Fàbregas, amb la col·laboració de l'Arxiu fotogràfic de Catalunya.

Tres dècades de crònica del Futbol Club Barcelona

Una de les parts més importants de la feina d'Horacio Seguí va ser el seguiment del FC Barcelona durant més de 30 anys. Malgrat la seva autonomia i la dedicació a diferents gèneres fotoperiodístics, l'Horacio és reconegut com el fotògraf més prolífic del Barça i el seu treball dilatat a la *Revista Barcelonista*. A més de tenir un arxiu complet de fotografies sobre el club i ser un dels millors coneixedors dels jugadors de futbol de la lliga, també és l'autor de les imatges ja llegendàries que apareixen als cromos del Barça. “Amb el Barça he treballat mitja vida. He conegut a tots i he estat molt amic tant dels jugadors com dels directius, com un company més. Però hi ha un jugador que recordo amb especial afecte, en Cruyff. Vaig ser jo qui va fer la foto del Cruyff firmant el seu contracte amb el Barça i la d'aquell fantàstic gol que va marcar, el 22 de desembre de 1973, al partit entre el Barça i l'Atlètic de Madrid, al Camp Nou, que el va coronar com ‘l'holandès volador’. Vaig tenir molta amistat amb ell i vaig fotografiar tota la seva família”, recorda emocionat l'Horacio, que va ser protagonista d'un reportatge de la televisió holandesa, l'any 2016, a la mort de Cruyff.

L'Horacio ha testimoniado, a través de l'objectiu de la seva càmera, tres dècades de la vida esportiva nacional i internacional. Han estat molts els viatges que ha fet i milers les peripècies que ha viscut per poder desenvolupar la seva feina a ritme d'avions i tirades de diari. “Jo he revelat als trens, al safareig de casa, a la tauleta de nit... a tot arreu! Fins i tot revelava els rotllos de fotografia als lavabos dels avions”.

**RAMÓN
ALFONSEDA**

És el president de l'Agrupació Barça Jugadors, punt de trobada dels veterans, i de la fundació d'aquesta agrupació que vetlla per garantir la qualitat de vida dels exjugadors. De l'Horacio diu que és de caràcter afable i es van convertir en amics d'una manera natural.

JOSEP CALVET

El Josep assegura que gaudeix dels partits benèfics i de la possibilitat de poder entrenar i passar bones estones amb antics companys. Co-neix bé l'Horacio, que actualment també és membre de l'agrupació i es reuneix sovint amb els exjugadors.

**FRANCISCO
GÓMEZ**

Va néixer a les Corts. Va jugar a les categories inferiors del Barça des del 1970 fins al 1974. Per al Francisco, parlar de l'Horacio és parlar d'una persona molt generosa i de l'autor de la imatge del Barça durant més de trenta anys.

JOAN CASTILLO

El Joan tenia 20 anys quan va entrar a jugar al Barça i va conèixer l'Horacio, al qual recorda com una bellíssima persona que sempre estava amb els jugadors i els donava consells.

FRANCISCO REDON

Està molt orgullós de formar part de l'Agrupació Barça Jugadors pel seu caire social i pel fet que l'agrupació es converteix en un punt de trobada entre amics. Reconeix que una de les grans virtuts del fotògraf és l'amabilitat i l'altra, la noblesa.

**GUSTAVO ADOLFO
MARÍN**

Actualment entrena amb els més grans dels veterans, dimarts i divendres, i afirma que l'Agrupació Barça Jugadors és com una segona casa.

SILVIA MOLINA

La Silvia és la responsable de la borsa de feina de l'agrupació i la coordinadora de la fundació que, segons explica, és una fundació amb un objectiu clarament identificat: ajudar els exjugadors del Barça que estan passant dificultats, tant laborals com econòmiques.

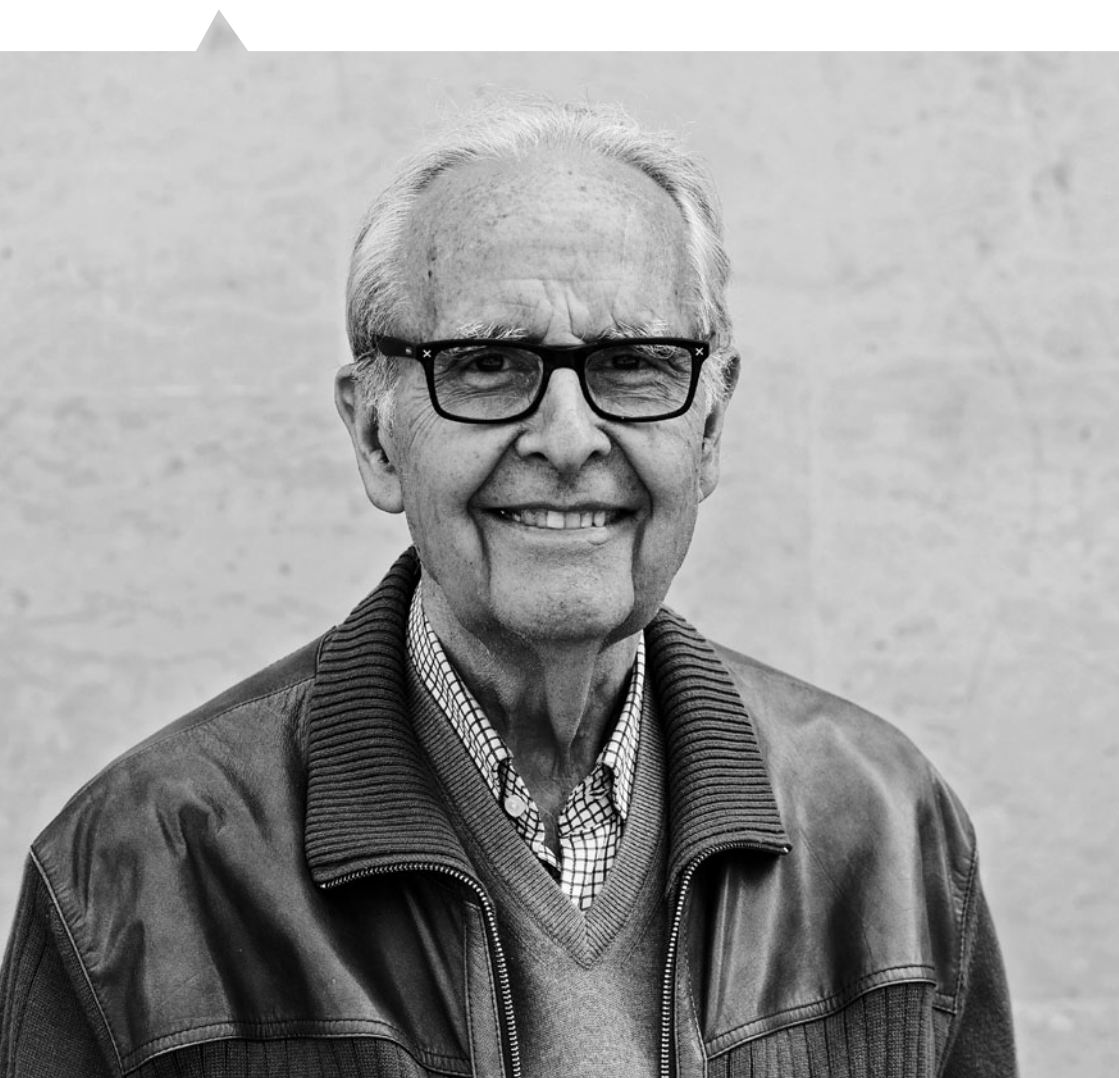

JORDI MARTÍNEZ

Actualment treballa com a tècnic administratiu a l'Agrupació Barça Jugadors i també participa en les activitats i els amistosos que s'organitzen des de l'agrupació.

JOAN HUGUÉ I ROVIROSA

SOCI N. 3 DE LA SOCIETAT CORAL L'ESPIGA

L'any 1924 es va fundar al barri de les Corts la Societat Coral l'Espiga de les Corts, un cor d'homes vinculat als postulats claverians de progrés, virtut i amor impulsats per Josep Anselm Clavé, que el 1850 va crear la Societat Coral la Fraternitat i que per raons polítiques va haver de canviar el nom pel de l'Euterpe. Va ser la primera coral de l'Estat. Així s'instituía unes de les primeres mostres d'associacionisme registrades a Catalunya. Eren temps en què Barcelona havia desenvolupat ja un gran teixit associatiu, afavorit per la significativa industrialització que estava experimentant la ciutat i pel marc social de gent treballadora. La història de l'Espiga de les Corts és, per tant, la història d'una entitat que es va crear a principis del segle XX i que ha perdurat fins a l'actualitat, tot adaptant-se al llarg dels anys als canvis socials. Joan Hugué i Rovirosa va entrar a formar-ne part l'any 1979 i, avui en dia, és el soci número tres en antiguitat, i la seva dona, n'és la número dos. És reconegut per tots els socis i veïns com una de les persones que més s'hi ha implicat i dedicat. Amb el llibre *L'Espiga, 75 anys d'història*, va escriure una crònica exhaustiva de l'entitat, i el 2015 va representar-la com a pregoner a la Festa Major de les Corts.

És originari de Calafell. Com va arribar a les Corts?

Si bé vaig néixer i créixer a Calafell, quan tenia 17 anys la meua família va decidir traslladar-se a Barcelona. Vivíem a Sants i en aquesta època vaig estudiar violí al Conservatori Superior Municipal de Barcelona, però quan feia quart curs vaig deixar aquests estudis. Després, quan em vaig casar, ens va sortir l'oportunitat de comprar un pis aquí al barri, a la plaça de Comas, i fa 41 anys que hi visc. Més de la meitat de la meua vida. Aquí va néixer el meu tercer fill i es van criar tots tres. Som, per tant, una família del barri.

La seva professió ha estat l'assessoria empresarial, però la seva passió, la pedagogia i la llengua catalana.

Exacte. Vaig estudiar el que en aquell moment s'anomenava Professorat Mercantil, el que avui seria Empresarials. I em vaig dedicar professionalment al món de l'assessoria d'empreses, però cap als 54 anys vaig complir una promesa que m'havia fet quan encara anava a l'escola del poble i vaig començar a estudiar a la universitat Filologia Catalana fins a llicenciar-me i doctorar-me en aquesta matèria.

I quina promesa va ser?

La d'estudiar la meva llengua materna. El cas és que, quan tenia 8 o 9 anys, un dia fent classe a l'escola el mestre va fer escriure a un company que es deia Joan com jo un text a la pissarra i en acabar el va signar amb el seu nom: Joan. En veure-ho vaig dir-li, sense cridar gaire, que l'havia escrit malament, que s'escribia amb 'u': Juan. El meu amic em va contestar que l'havia escrit en català i que Juan era en castellà. Em vaig quedar molt pensatiu i quan vaig arribar a casa li vaig preguntar a la meva mare: "Mama, si parlem en català, per què no l'escrivim ni l'estudiem a l'escola? Ella em va dir en veu baixa: perquè està prohibit, fill. No es pot fer! En sentir-ho, i després de pensar-m'ho, em vaig prometre a mi mateix que com a català havia de saber parlar i escriure la meva llengua, que políticament havien prohibit.

D'altra banda, podríem dir que també ha dedicat gran part del seu temps a l'associacionisme, tant a associacions corals com a d'altres de cultura tradicional. Com va arribar a l'Espiga i quina va ser la seva participació?

Vaig entrar com a soci de la Societat Coral l'Espiga l'any 1978, juntament amb la meva esposa Roser; els dos com a cantaires. A principis del 1979 em van oferir la presidència de la societat i després de pensar-m'ho la vaig acceptar i la vaig exercir fins al 1986. Posteriorment, vaig ser-ne president dos anys més, en un segon mandat, i vicepresident i vocal de diferents seccions.

També va fundar i dirigir la coral infantil.

Sí, amb l'esperit de crear activitats i d'atraure jovent cap a l'entitat, el 1980 vaig proposar a la Junta la formació d'una coral infantil. Em comprometia a portar-la i dirigir-la jo mateix. La Junta va acceptar i vaig presentar el pro-

Façana de la Societat Coral l'Espiga de les Corts

jecte al col·legi Ausiàs March, situat aquí a la plaça de Comas. Assajàvem tots els divendres a la tarda i teníem per repertori un seguit de cançonetes catalanes a una sola veu. Inicialment, el cor estava compost per uns 25 infants, però vam arribar a ser 42 petits cantaires. Feien molt de goig quan cantaven i, sobretot, quan interpretaven la sardana *La Puntaire*. Hi posaven tant d'entusiasme que feien aixecar la gent de la cadira. Per a mi va ser una experiència molt bonica i inoblidable. Malauradament, vaig haver de deixar la direcció quatre anys després per motius de feina.

Al seu llibre, *L'Espiga, 75 anys d'història*, divideix la vida de la societat en tres èpoques. Quins són els fets que les marquen?

Considerem que els 75 anys d'història de l'Espiga els podem dividir en tres èpoques per les característiques tan pròpies que té cadascuna. La primera recull els fets que van tenir lloc des de la fundació de l'entitat fins al començament de la Guerra Civil, del 1924 al 1936. En aquests primers anys, l'entitat pertanyia al Cercle Familiar Cortsenç, del carrer Cabestany, conegut popularment com el "Casinet". Van ser anys d'activitat impetuosa on la coral, integrada per homes sols, entre d'altres, va arribar a guanyar el primer premi al concurs de caramelles organitzat per l'Ajuntament de la

ciutat l'any 1926. Després, amb l'esclat de la guerra, la coral va emmudir fins a l'any 1949, quan un grup dels antics cantaires es va reunir per impulsar-la de nou. En aquella època, el Casinet ja no existia i els assajos es feien en cafès i bars. Igual que a la primera època, l'única activitat que s'hi va desenvolupar va ser el cant coral en la modalitat polifònica a tres i quatre veus iguals d'home, amb concerts, participació en concursos i excursions a altres localitats. Així va continuar fins a l'any 1976, any en què la coral es va transformar en mixta. A partir d'aquí, començaria la tercera època, que ja arriba fins a l'actualitat. Aquesta època està marcada per l'arribada de les veus femenines al cor, per la construcció del Casalet i per acollir un seguit d'activitats culturals variades. Cal destacar la construcció d'aquest casal, que el vam fer una bona part dels socis durant els caps de setmana i que va suposar la fi de la precarietat del local i va permetre establir un nou ventall d'activitats.

Quines són aquestes activitats?

A partir dels anys vuitanta, es van ampliar les activitats i es van dividir en diferents seccions: cant coral, teatre, dansa, escacs i activitats diverses, com ara excursions, conferències, cinema, ballades, titelles, ping-pong, grup de rol, etc. Va ser una època realment de molta efervescència. D'aquestes activitats, recordo amb molta estima i nostàlgia les "Tardes musicals", celebrades molts diumenges a la tarda. Per a aquelles persones que els agradava cantar o tocar un instrument era l'oportunitat d'expressar-se en públic i fer una pràctica real. Malgrat tot, cal tenir en compte que el cant coral sempre s'ha mantingut com l'activitat fonamental i, si hagués fallat, el conjunt de l'entitat hauria quedat perjudicat.

Amb tot, podríem dir que l'Espiga és una entitat que s'ha adaptat a l'entorn i a les diferents èpoques. Per què creu que ho ha aconseguit?

Des del meu punt de vista, crec que aquí han jugat diferents factors. D'una banda, l'Espiga ha estat des de la seva tercera època una entitat familiar; hi havia una gran convivència no sols a les activitats, sinó també als dinars, ballades i excursions que es feien. En aquest sentit, considero que la il·lusió d'un projecte comú ha fet que l'entitat pogués sobreviure a les diferents èpoques i crisis internes. D'altra banda, perquè és una entitat arrelada al barri i, per tant, s'ha desenvolupat en un context de famílies i veïns. Finalment, perquè l'esperit d'associacionisme a Catalunya està molt arrelat a la ciutadania i aquesta entitat quasi centenària n'és un exemple clar.

JOAN SANTACANA

El Joan és el soci número 1 de la Societat Coral l'Espluga de les Corts, de la qual forma part des de l'any 1974. Es l'encarregat de guardar les fotos i els documents de l'entitat.

MANUEL OLLÉS

El Manuel és l'actual president de la societat. Amb més de 350 socis i sòcies, la coral és l'epicentre de l'entitat, on actualment hi ha moltes altres activitats i seccions que funcionen molt bé i aporten vitalitat a la societat.

MERCÈ MARÍN

La Mercè és la vocal de la secció de la coral. És soprano i està molt contenta de formar part d'aquesta coral, formada per 35 cantaires i amb un repertori que va des de les cançons populars internacionals i de Catalunya i música sacra, fins a bandes sonores de pel·lícules.

JAUME OLLÉS

El Jaume va entrar a formar part de la secció de jocs de rol l'any 2007 i, en l'actualitat, n'és el representant. Jocs de rol, amb 30 participants, és la secció amb una mitjana d'edat més jove.

MARCEL SERRAHIMA

El Marcel també és vocal de la secció de jocs de rol, juntament amb el Jaume. Un dels projectes que actualment està desenvolupant és muntar els diumenges jocs de taula per a nens.

CONXITA MENSA

La Conxita és la responsable administrativa de l'entitat. Treballa aquí des de l'any 2014 i tots opinen que és la peça clau de la societat. Coneix tothom i s'ho manega tot la mar de bé.

JOSEP MARIA BANACH SALVADÓ

PRESIDENT DE LA JUNTA DEL MERCAT DE LES CORTS

El mercat de les Corts és un mercat municipal situat prop del nucli antic del barri de les Corts, al número 215 de la Travessera, que es va construir l'any 1961 en una zona de camps. La seva estructura segueix els paràmetres típics dels mercats coberts que es van edificar al voltant dels seixanta, amb una teulada formada per arcs. Des de la seva fundació, no va trigar a convertir-se en un espai imprescindible que va anar creixent a poc a poc. Amb una trentena de parades i un supermercat, és actualment un punt de trobada i de comerç de proximitat caracteritzat per la venda de productes de qualitat i el tracte proper dels diferents venedors. Josep Maria Banach és l'actual president de la Junta de Comerciants i propietari de segona generació de la carnisseria Carns Banach, comerç familiar que ell ha viscut des que va néixer.

Quan i com va arribar la seva família aquí al mercat?

Els meus pares van obrir la carnisseria quan es va fundar el mercat, l'any 1961. Vivíem tots a Collblanc, tocant al camp del Barça. El meu pare tenia un celler de vins al mercat municipal del barri i la meva mare treballava com a dependenta d'una carnisseria. Per uns coneguts es van assabentar que estava a punt d'obrir un mercat a les Corts i van decidir agafar una parada i obrir una carnisseria. Durant els primers anys, la meva mare, la Conxita (de fet, abans la parada s'anomenava Carnisseria Conxita per ella), treballava aquí, mentre que el meu pare continuava a Collblanc. Però, quan el volum de feina va créixer, el meu pare va deixar el celler i ja es van ocupar tots dos del negoci a les Corts. Des de la dècada dels vuitanta vivim tota la família aquí al barri: els meus pares, germans i jo, la meva dona i els meus fills.

I quan va començar a treballar aquí?

Des de sempre? De fet, només néixer ja estava aquí. Als tres dies em van portar cap aquí i anava de braços en braços de les clientes. Eren altres temps.

Llavors, vostè ha viscut en primera persona tota la història del mercat. Com van ser els inicis?

Quan va començar aquest mercat, tot això eren camps i rieres, vull dir que estava envoltat de camps. Recordo que, a poc a poc, es van anar construint els edificis del voltant; de fet, tots són dels anys setanta menys la part antiga de la plaça de la Concòrdia. Es va fundar amb la voluntat de proveir d'aliments frescos els veïns en un moment on l'expansió del barri de les Corts ja era una realitat.

Amb el pas del temps l'han remodelat dues vegades.

Sí, el mercat de les Corts ha canviat molt l'aparença per adaptar-se a les noves demandes comercials i a l'augment de clients. L'any 1993 es va remodelar parcialment i el 2007 es va canviar íntegrament per adoptar la fesomia actual. La remodelació interior va comportar una reforma estructural de l'edifici, la renovació del clavegueram, la pavimentació del terra, la construcció d'un habitatacle per al reciclatge de la brossa, la creació de noves infraestructures com la instal·lació de climatització, la reordenació i adaptació del teixit comercial a les noves necessitats del barri, la renovació dels establiments, molts dels quals van començar a oferir nous productes, i la millora de l'accessibilitat.

Quants comerços hi ha?

Comptant el Súper Estalvi, que ofereix productes d'autoservei, i el forn de degustació som una trentena. Comptem amb una bacallaneria, quatre carnisseries, dos polleries, sis peixateries, quatre xarcuteries gourmet, cinc parades de fruita i verdura, dues de llegums, una floristeria, una botiga de moda, una botiga de calçat, el forn i l'autoservei.

Què és el que caracteritza el mercat de les Corts?

El que ens caracteritza com a mercat municipal és l'oferta de producte fresc de màxima qualitat, l'atenció al client i el tracte, la varietat en producte i preus, i el servei a domicili. Pel que fa al tracte amb el client, hem de tenir en compte que a cada parada hi ha com a mínim dos treballadors. A la meua, per exemple, som cinc persones treballant. Tenim en general un gran nombre de personal, fet que propicia una atenció al client molt personalitzada. D'altra banda, oferim en conjunt una gran varietat, tant en producte com en preus i qualitat. Cada qualitat té un preu i, aquí, el client pot escollir varietat. I, per últim, el servei a domicili. La gent pot trucar per

Mercat de les Corts

tel·lèfon a qualsevol botiga, perquè totes tenen aquest servei, demanar el que volen i l'hi portem a casa. Són clients que ja coneixen el gènere de cada botiga. Els clients poden pagar al repartidor o després a la botiga. A més, per aquest servei comptem amb la col·laboració d'una associació d'inserció laboral d'aquí del barri.

I quin tipus de clients tenen?

Tenim més gent gran entre setmana, veïns de tota la vida que venen a comprar totes les setmanes. En canvi, els caps de setmana, divendres a la tarda i dissabte, ens ve una clientela més jove. De fet, hem començat a programar activitats familiars els dissabtes al matí, així les famílies joves venen i poden gaudir d'un matí de compres amb els nens.

També obren divendres a la tarda?

Sí, és l'única tarda de la setmana que obrim. L'Ajuntament vol que obrim tot el dia durant tota la setmana, per ampliar l'horari de venda, però nosaltres no volem perquè significaria treballar jornades de 13-14 hores i és massa. Justament ara que des d'Europa estan dient que s'han d'agrupar els horaris. Aquesta iniciativa de l'Ajuntament és perquè vagi millor el mercat, però la considerem totalment inviable. Tal com estan enfocats els negocis, amb una estructura i tracte familiar i proper, aquest tipus de jornades no són viables perquè llavors tot es tornaria fred i mecànic. S'hauria de contractar personal i tot canviaria molt.

Vostè és president des de fa uns anys, però carnisser i venedor de mercat tota la vida. Li agrada aquesta professió?

Sí, molt. Malgrat tenir els seus inconvenients, com treballar dissabtes i llevar-se aviat tots els dies, és una feina que m'agrada. Perquè és el meu ofici, perquè també acabem aviat i, perquè com ja he dit, és com treballar en una gran família.

Ha utilitzat ja diverses vegades el concepte de mercat/feina familiar. Per què?

Perquè el mercat és una família. Aquí al final de la setmana hem passat més hores que a casa. A més ens coneixem tots. Jo sóc la segona generació del meu negoci, però hi ha botigues que ja van per la tercera. Tots som companys. Antigament organitzàvem una paella popular, per a 3.000 persones, amb tots els productes d'aquí. La fèiem per la Festa Major, juntament amb les havaneres, tot de franc. Actualment, continuem amb les havaneres i estem preparant més activitats per les festes, que són a l'octubre. Són activitats que ens han unit com a comunitat, però també han permès refermar els lligams amb el barri, que, com és evident, és el més important per a nosaltres.

JOSEP MARIA ROSELLÓ

És el propietari de RdeGourmet Roselló, una xarcuteria-cansaladeria muntada l'any 2008 per la 3a generació de la família Roselló. Explica que el que més li agrada de la seva feina és el tracte proper que el funcionament del mercat permet tenir amb el client.

JOAQUÍN BORRÀS

Propietari de la xarcuteria La Extremeña, que va obrir l'any 1963. Ell és dels veterans, i molt conegut pels seus companys botiguers i pels veïns i clients del barri. Té un lema: "Gràcies als nostres clients, millorem dia a dia i ens esforcem per oferir la millor qualitat en els nostres productes i el millor servei".

PAQUITA TORÀ

Propietària de la botiga de llegums cuits i fruites secs P. Torà, que es va obrir l'any 1961. Per a la Paquita, la història del mercat és la història de la seva botiga i està molt contenta de formar part d'un mercat com aquest, tan implicat amb el seu barri des de fa més de cinquanta anys.

CARLOS DE DIEGO

Propietari de la Bacallaneria Gavalrà, un negoci familiar que abans d'instal·lar-se al mercat el 1961, ja tenia una botiga al carrer Vallespir. Afirmar que hi va a treballar molt content i que tots aquests anys d'experiència són l'aval de la feina ben feta.

ROSA SALVATELLA

Propietària, junt amb el seu marit Josep Fabregat, de la botiga Mels, Tes i Bolets, un establiment de referència boletaire. Inaugurat pels seus sogres l'any 1961, la Rosa assegura que els seus clients són bons coneixedors del món dels bolets i que ella intenta oferir una gran varietat i qualitat.

MARISA GARCÍA

És la propietària de la Peixateria Marisa, inaugurada el mateix any que el Mercat de les Corts. És de les botigueres de tota la vida i no dubta a dir que el Mercat de les Corts és excepcional en varietat de productes, en atenció i en serveis. Confessa que el mercat és com una família.

JANE MORRISON I MATHIEU MASSICOTTE

La Jane i el Mathieu són canadencs. Van venir fa un parell d'anys per estudiar. Del barri els agrada molt l'ambient tranquil i els carrers i establiments antics. Són clients habituals del mercat i, sobretot els dissabtes, hi van junts a comprar.

MARIA CARME MORTE TOLL

PROPIETÀRIA DE CALÇATS TOLL, CARRER CABESTANY, 5

Des de la configuració del barri de les Corts, les botigues han estat sempre un element molt important de la plaça de la Concòrdia i dels carrers més propers. El carrer Cabestany n'és un exemple. Des de principis del segle XX, va ser un carrer de gran activitat comercial amb tota mena de comerços. Avui en dia, però, la majoria han desaparegut. L'antiga espardenyeria, l'actual botiga Calçats Toll, és una de les poques que ha sobreviscut al pas del temps. Oberta des del 1911, és un testimoni viu de totes les transformacions que s'han donat en aquesta zona central del barri de les Corts. Maria Carme Morte Toll n'és la propietària de tercera generació i, pel que li han explicat i pel que ha viscut, pot fer-se càrrec perfectament de la crònica d'aquesta petita botiga centenària.

Com va arribar la seva família a les Corts?

Tot comença amb la història dels meus avis. El meu avi era del Penedès i la meva àvia de Vic; tots dos havien migrat cap a la ciutat per les dificultats que, en aquells moments, es passaven als pobles. Es van conèixer aquí, a Barcelona, i es van instal·lar a Sants, a casa de la germana del meu avi. Però, per uns cosins que vivien en aquest bloc de pisos, es van assabentar que els baixos estaven disponibles. L'any 1911 es van traslladar aquí a les Corts i van obrir l'espardenyeria. La meva mare, Maria Toll Batlle, va néixer un any després. Era la més petita de les quatre germanes. Van dividir els baixos en dos. La botiga que donava al carrer i l'habitatge i el pati on vivien. En aquesta casa han viscut i treballat els meus avis, després els meus pares i ara nosaltres.

Vostè ha viscut sempre aquí?

No. Sempre he treballat aquí a la botiga, però quan em vaig casar em vaig traslladar a Sants amb el meu marit, on vam viure 35 anys. Quan els meus

Carrer de Cabestany

pares es van fer grans i la meva mare es va quedar vídua, vam decidir tornar. Jo sempre havia dit que tornaria a les Corts a viure-hi perquè m'agrada molt el barri.

Per què li agrada tant viure al barri?

Doncs potser per tot i per res en concret, no sabia explicar exactament el perquè. L'entorn, la familiaritat... He nascut i crescut aquí. A més, conec molts veïns després de treballar tants anys a la botiga. No em canso de

trobar gent coneguda pel carrer i és una cosa que m'agrada i que he viscut des de petita. Les Corts sempre ha funcionat com un poblet dintre de la ciutat. Ara, com tot, es va perdent aquesta sensació de poble. Però abans era així, les botigues, anar a l'escola... Tot era molt familiar i proper.

Abans era una espardenyeria. Qui treballava l'ofici?

Podríem dir que tota la família. El meu avi feia la sola de les espardenyes. Pel que m'han dit tenia un treballador, i els dos, en dos bancs de fusta, li anaven donant forma a les soles. La meva àvia va morir quan la meva mare tenia sis anys, l'any 1918, a causa de la grip espanyola. Una de les meves tietes, la segona filla, és la que va agafar el negoci. Les noies es dedicaven a vestir i cosir les espardenyes i a atendre els clients. Les espardenyes es venien fetes i a mida. Sempre he sentit a dir que hi havia veïns que passaven pel carrer i li deien al meu avi: "Espardenyer, unes espardenyes!", i l'avi ja no havia de prendre mides ni res, ja sabia quina casa li demanava l'espardenya i sabia com fer-les. També m'han explicat que el meu avi anava a fer espardenyes per als capellanets d'aquí al costat.

Què va passar durant la Guerra Civil?

A la guerra no es va tancar el negoci; encara que molt justet, es va anar mantenint. El que va passar és que al final de la guerra va morir la meva tieta, la que portava el negoci. I la meva mare i l'avi, com van poder, ho van anar aguantant.

I després?

La postguerra va ser molt llarga, això sí, i el negoci es va haver d'adaptar. Jo vaig néixer el 1947 i un dels primers records que tinc, tindria uns vuit anys, és quan vam començar a vendre sabatilles. Recordo que les primeres van ser les de la marca Bamba, de la casa Pirelli, que a més de fer neumàtics va començar a fer calçat. Perquè, clar, es feien també amb cautxú. També van intentar innovar amb les espardenyes, fent-les de pell, i fent *topolinos*.

Com va ser la seva infància?

Molt feliç. M'agradava molt que els meus pares tinguessin la botiga. Jo anava al col·legi Ausiàs March, que era de nenes. I aquí al costat estava el Duran i Vas, on anaven els nens. De petita no jugava al carrer, però venien les nenes a jugar aquí, en aquest pati tan meravellós. Després, de més grans, anàvem a caminar per la Carretera de Sants o per la Diagonal.

Quan va començar a treballar?

Es podria dir que des que tinc ús de raó. Quan hi ha casa i negoci, tot plegat, no te'n pots escapar! Si hi havia feina, havia de sortir. Ajudava a endreçar la mercaderia o a posar les sabates a les caixes per als clients. Però, suposo que et refereixes a quan vaig començar a treballar oficialment. La meva mare s'hi va dedicar fins que es va retirar i, abans de jubilar-se, em va dir: "Si ho vols aquí ho tens, sinó ho tanco". Vaig passar a ser propietària l'any 1977.

Abans aquest carrer era un carrer principal del comerç del barri. Amb quin tipus de botigues convivia?

Aquí al carrer Cabestany hi havia de tot. De serveis, en teníem una ferreteria, un fuster, un barber i també una perruqueria. D'alimentació, fruiteries, peixateria, carnisseria, bacallaneries, de tot. Un bar que feia cantonada, molt petitó, la bodega Fontcoberta i algunes granges. A la plaça de la Concòrdia teníem l'adrogueria Malagarriga, fundada el 1888 i que recentment s'ha convertit en un restaurant. Allà es venia un gran assortiment de productes, des de xarcuteria i cafè fins a productes de perfumeria. Era una botiga molt gran, dividida per seccions, una mena de supermercat modern. A l'altra cantonada, els mateixos propietaris tenien una botiga de roba que es deia Malvarosa i, a la mateixa plaça, la farmàcia Antiga, que és de les poques botigues, com nosaltres, que han resistit el pas del temps. Actualment, ja no queden gaires comerços oberts. Aquest carrer ha canviat moltíssim.

Fa cinc anys que es va jubilar i és la seva filla qui ha agafat el negoci. Com funciona avui en dia la botiga?

Va tirant, però més per ser on és i per la clientela regular que tenim. Si s'hagués de pagar un lloguer, no seria rendible, que és el que li ha passat a molts dels comerços del voltant. No han pogut fer front a la pujada de lloguers i han hagut de plegar.

Llavors, vostès són unes de les privilegiades.

Així és com em sento. I crec que la meva filla també. Ha estat tot un privilegi poder ser testimoni participi d'una part de la història d'aquest barri que, com deia, tant m'agrada i tan meu el sento.

ESTHER DURAN

L'Esther és la filla de la Maria Carme Morte i l'actual encarregada de la botiga. Va agafar el negoci quan la seva mare es va jubilar, però abans ja treballava amb ella. Recorda que, de petita, el que més li agradava era provar-se totes les sabates i espadenyes i jugar. L'Esther està molt contenta de poder seguir amb el negoci familiar, ella és ja la quarta generació, i d'estar a un barri que per ella és tan familiar.

JÚLIA ASENSIO

La Júlia és veïna de les Corts i clienta habitual de la sabateria Calçats Toll des de fa quasi quaranta anys. Li agrada comprar a la botiga de la Maria Carme per la qualitat de les sabates i espadenyes i pel tracte familiar que rep. La Júlia confessa que les Corts, per ella, és un dels millors barris de Barcelona, ja que no és conflictiu, té molts bons col·legis i està molt ben equipat amb serveis per a tota la família.

MAITE I ISABEL DALMASES

La Maite és l'actual propietària de la botiga d'instruments musicals i complements Gatzara, situada en el carrer Joan Güell i fundada pels seus pares el 1968. La Isabel és la germana i totes dues són filles de Daniel Dalmases, un dels primers historiadors locals de les Corts, i escriptor i director teatral. El Daniel va ser un personatge molt conegut al barri. Amant de la cultura i de l'ecologisme, actualment té una placa commemorativa al carrer de les Corts i una plaça amb el seu nom: plaça Daniel Dalmases.

ESTHER CABALLOL

L'Esther és la tercera generació del Forn de Pa Caballol, fundat pels seus avis l'any 1917 al carrer Remei. Els avis el van obrir i després el seu pare, Viriato Caballol Sabaté, va obrir-ne un altre a la plaça de la Concòrdia. L'Esther recorda amb enyorança que quan ella era petita, els dissabtes al matí, es formava una gran cua a la porta del forn de la plaça de la Concòrdia, quasi tan gran, explica, com la cua per entrar al cinema. Per a l'Esther, tot i que ha anat canviant, les Corts continua sent molt barri i l'exemple és el tracte tan proper que té ella amb els veïns i clients.

ROSA MARIA SOLER REY

PROPIETÀRIA DE LA MERCERIA CALSINA, CARRER VALLESPÍ, 164

L'any 2015, l'Ajuntament de Barcelona va impulsar el Pla Especial de Protecció i Potenciació de la Qualitat Urbana amb l'objectiu de promoure la protecció del comerç de proximitat, i va crear el *Catàleg de protecció del patrimoni arquitectònic, històric-artístic i paisatgístic dels establiments emblemàtics de la ciutat de Barcelona*, que inclou 228 establiments de la ciutat. La Merceria Calsina, situada a les Corts, forma part d'aquest catàleg per la seva façana i pel conjunt de mobles i vitrines dels anys cinquanta que encara guarda a l'interior. Rosa Maria Soler ha estat, juntament amb el seu marit, Salvador Calsina, la propietària d'aquest petit comerç que ha resistit el pas del segle. Actualment, són les seves filles, l'Anna i la Rosa, les que s'ocupen del negoci.

Explicar la història de la Merceria Calsina és explicar una història d'amor, oi que sí?

Podríem dir-ho així, sí (riu molt). Vaig conèixer el meu marit aquí quan va agafar la botiga. Totes les meves amigues del carrer parlaven del noi que havia arribat per fer-se càrrec de la merceria de la cantonada. Va ser com una revolució, perquè aquí ens coneixíem tots i, clar, ell era la novetat. La cosa és que de seguida es va fer molt amic dels meus germans i, a poc a poc, el vaig anar coneixent. Jo venia a comprar i també vam sortir algunes vegades a passejar. I ja ens vam fer nuvis. Jo tenia disset anys quan ens vam conèixer, l'any 1948, i ell deuria tenir-ne uns vint-i-tres.

I com arriba el jove Salvador Calsina a fer-se càrrec d'una merceria a les Corts?

Ell vivia a Sants, amb la seva germana, que tenia una botiga de botons. Uns amics de la família que vivien al carrer Galileu li van comentar que hi

Carrer del Vallespir

havia una merceria en traspàs i, encoratjat per la germana i pel fet que en aquell moment era un negoci que funcionava molt bé, la va agafar.

L'establiment ja funcionava com a merceria?

Sí, el va traspassar una modista que va treballar aquí des de l'any 1936. Anteriorment va ser una taula de pa, però jo no ho vaig conèixer.

Vostè va entrar a treballar aquí l'any 1949.

Sí, jo no volia estudiar, volia treballar. Els meus pares em van col·locar al magatzem d'una botiga que venia vaixelles, propietat d'uns amics seus, i hi

vaig treballar durant uns set o vuit mesos. Però quan vaig començar a sortir amb el Salvador, ell em va proposar venir aquí a treballar com a dependenta. El Salvador em va ensenyar com anava la cinta mètrica perquè ell havia treballat abans en una sastreria. També vam començar a vendre colònies a granel. En un principi, la germana del Salvador va venir a ajudar-nos. Com ella tenia una botiga de botons, tenia molta experiència. Molta més que nosaltres, que érem unes criatures. Amb el temps, vaig anar aprenent l'ofici i ja em vaig quedar aquí sola a la botiga mentre que el meu marit es dedicava a les tasques de comercial.

En aquella època, què hi havia per aquí al carrer Vallespir?

Aquí no hi havia res! Tot això eren camps i horts, i algunes fàbriques. En aquesta part de la vorera, on som ara nosaltres, sí que hi havia aquestes finques de pisos, però al davant tot eren hortets. De fet, molts d'ells eren de les famílies que vivien en aquests pisos. Recordo que aquí a baix hi havia la fàbrica de cintes i puntes Benet Campabadal, Can Benet que li dèiem. Va ser una de les fàbriques més importants del barri, on es teixien, amb prop d'un centenar de telers, una àmplia gamma de puntes de coixí mecàniques i cintes de seda, galons i trenyelles. Aquí al costat teníem, al número 160, la fàbrica de caramels i galetes Victòria, que és l'actual Escola dels Maristes. També estaven a prop els TAM (Talleres Metálicos) i el Centre del Vidre, ECMESA, que va ser una fàbrica d'ampolles de gasosa.

I comerços?

N'hi havia alguns, com la vaqueria, on podíem anar a buscar llet de vaques criades al barri, una bacallaneria, la botiga d'olis i sabons, una perruqueria i, més amunt, una adrogueria i una tintoreria. Cal pensar que, a poc a poc, es van anar tancant els horts i es va anar edificant. Ah! També teníem el bar Cal Cisco.

Quin tipus de clientela tenien? Qui venia a comprar?

Els clients eren els veïns de les Corts i, per aquest motiu, sempre ha estat una clientela molt coneguda, propera i familiar. De tant en tant passava algun viatger, però no era l'habitual. Aquí venia a comprar la gent del barri.

Aquí, als baixos de la merceria, també hi van viure una època.

Efectivament, quan ens vam casar vam viure aquí. Teníem la casa completa: una cuineta, un petit lavabo, tres habitacions i aquesta saleta menjador.

Després, quan va néixer la meva segona filla, la primera ja tenia deu anys, ens vam canviar a la casa dels pares, un pis aquí mateix, al número 165, i vam deixar aquesta zona com a magatzem.

Llavors, vostè porta tota la vida aquí al barri.

Sí, primer vaig viure amb els meus pares on ara és l'Illa, però quan vaig fer onze anys ens vam traslladar aquí, al carrer Vallespir. El meu pare va treballar com un dels caps a Can Planell. Aquestes cristalleries estaven ubicades entre els carrers de Doctor Ibáñez, Vilamur, Anglesola i Can Segalar, i van arribar a ser una de les indústries del vidre més importants de Barcelona. La meva mare va ser mestressa de casa, érem cinc germans. Tots els records que tinc són d'aquí. Sóc filla de les Corts i estic molt orgullosa de ser-ho. M'agrada molt el barri i no el canviaria per res.

Per acabar, el seu establiment forma part de la Ruta dels Emblemàtics, la guia en línia dels establiments emblemàtics de Barcelona que ha posat en marxa el Fons d'Imatges del Comerç de Catalunya.

Sortim en aquest catàleg i per a nosaltres és un honor. Molta gent ens ha dit que entrar aquí i observar el mobiliari original suposa tot un viatge en el temps. Així ho és per a mi, on he passat més de la meitat de la meva vida. És molt reconfortant que tant les institucions com els mateixos veïns valorin el nostre establiment, on hem treballat, amb molta il·lusió i molt d'afecte, tota una família.

**SALVADOR
CALSAINA**

El Salvador va arribar al carrer Vallespir l'any 1948. Ha treballat al negoci fins a la seva jubilació, juntament amb la seva esposa Maria Rosa, amb qui ha pogut observar com ha anat canviant el carrer i l'entorn amb el pas dels anys.

**ANNA MARIA
CALSAINA**

És la filla gran del Salvador i la Rosa Maria. Recorda que antigament hi havia un rètol a la façana de la botiga: Lanas Los Camellos, molt colorit i cridaner. Actualment porta la botiga amb la seva germana i està molt contenta d'haver pogut continuar amb el negoci familiar.

**ROSA MARIA
CALSAINA**

És la petita de la família Calsina i Soler. Explica com la merceria era coneguda al barri com "Ca la Rosita", per la seva mare. Com la seva germana, se sent afortunada de treballar al negoci familiar i de formar part d'uns dels establiments emblemàtics de la ciutat.

**ADELA
SANTANDREU**

L'Adela recorda que, quan va arribar, tot eren horts i camps i com, a poc a poc, les Corts ha passat a formar part de la ciutat. Per a ella, però, sempre serà com un petit poble, amable i tranquil.

NÚRIA GRAU

Va obrir Planeta Tela, una petita botiga on es venen tot tipus de teles i *patchwork*, el 2012, al carrer Vallespir. Aquest any traspassarà el negoci per jubilació. Explica que ha gaudit molt d'aquests últims anys de feina al barri i que tenir aquí la botiga ha estat una experiència molt bonica.

MARIA GASSÓ

La Maria va començar a treballar com a única dependent de la botiga de roba Ann Saf, al carrer Vallespir. Considera que l'ambient de poble que encara, avui en dia, té les Corts és un dels punts forts del barri.

CRISTINA ROMERO

La Cristina treballa a la perruqueria El Teu Estil, al carrer Vallespir, i explica que li agrada molt el barri perquè és molt tranquil, però també hi ha a prop molts comerços i moviment, com la zona de l'Illa o el carrer de Sants.

ANNA CASTELLANO-TRESSERRA

CONSERVADORA EN CAP I DIRECTORA DEL REIAL MONESTIR DE SANTA MARIA
DE PEDRALBES

El Monestir de Pedralbes, testimoni del món femení

Anna Castellano-Tresserra va ser una jove doctoranda, com ella mateixa confessa, molt privilegiada. Motivada per la història social, la de les persones, i relacionada, per la seva tasca de restauradora, amb l'Edat Mitjana i els segles posteriors, li va comunicar al seu director de tesi que havia decidit estudiar les dones, ja que veia que hi havia molt poca informació sobre elles i que als documents del dia a dia pràcticament no hi sortien. Ell li va preguntar quines dones li interessaven i ella va contestar de forma espontània: "Totes, m'interessen totes!". Estava clar que totes les dones no cabien en una tesi doctoral i ell li va argumentar que les dones que deixaven rastre en aquella època eren o bé les dames, les dones de classe social alta, perquè tenien béns i els gestionaven; les dones proscriptes, perquè van ser motiu de judici i es podien trobar les seves causes; o també les religioses, perquè, d'una banda, gestionaven el seu patrimoni i, de l'altra, com que moltes provenien de classes elevades, tenien cultura i deixaven reflectits els seus pensaments. També li va dir que al Monestir de Pedralbes hi havia un arxiu molt complet i poc estudiat. "Sempre m'ha agradat més la part humana de la història que cap altra, com la política o l'econòmica. De fet, a la universitat, quan estudiava els fets històrics tan sols veia les persones que hi havia al darrere, i això m'encantava. Quan vaig decidir, gràcies a les recomanacions del meu director, submergir-me en l'arxiu d'aquest monestir, buscava la història de les dones i ja ho crec que la vaig trobar! Estàvem a mitjans dels 90, jo tenia uns 28 anys i, com que treballava als matins, venia dues tardes per setmana a consultar els documents", recorda l'Anna.

En aquell moment les monges clarisses ja no practicaven la clausura perquè a partir del Concili Vaticà II ja no era obligatòria, però continuaven

guardant les formes i tradicions. “Jo no entrava a l’arxiu, era la germana arxivera la que em treia els documents que li demanava al torn o al locutori, els espais on les monges rebien els convidats. Però la germana arxivera es va posar malalta i, com que jo ja havia començat la tesi, em van oferir entrar directament a l’arxiu acompanyada de la successora, sor Clara de Jesús, que era la bibliotecària. Per a mi va ser una experiència molt potent. A més, va ser molt bonic perquè l’arxiu està situat en una torre i, com que en aquella època feia poc que s’havia publicat la novel·la *El nom de la rosa*, tot plegat, per a mi, tan jove, era com misteriós i màgic. Em sentia totalment una privilegiada”, explica.

La seva tesi, *L’origen i la formació del monestir femení de Santa Maria de Pedralbes (1327-1409)*, publicada posteriorment en format llibre, es va centrar en el segle XIV, període fundacional del monestir on comença la història de la primera comunitat de monges. “M’interessava qui eren aquelles dones, de quines famílies venien i com van organitzar la seva vida aquí dins. El monestir es va fundar el 1326, i el 1327 arribava la primera comunitat. A més, va ser una època marcada per la presència de la reina Elisenda, que és la que va demanar i dirigir la construcció del monestir. Era molt apassionant explicar la vida d’algú. Com l’expliques? Jo em vaig centrar en la visió des de dins”, explica l’Anna, que va ser contractada, posteriorment a la publicació del llibre, per l’Ajuntament com a conservadora en cap. “El 1999 es va fer una remodelació i el monestir va passar a formar part del Museu d’Història de la ciutat. Necessitaven algú que portés el projecte científic i em van contractar com a conservadora en cap. Però passats uns anys, la comunitat de les clarisses va decidir que el monestir s’expliqués per si mateix i va demanar que tornés a tenir un projecte propi. Així va ser quan el 2012 ens tornàvem a separar del Museu d’Història de Barcelona i vaig passar a ser, també, directora”.

El pregó de la reina a les Corts

Com és tradició, cada any alguna personalitat del districte és l’encarregada de fer el pregó de la Festa Major de les Corts des del balcó de l’Ajuntament, a la plaça de Comas. A les festes de l’any 2008 la pregonera va ser l’Anna Castellano-Tresserra. “Em va fer molta gràcia quan em van proposar fer el pregó, era una prova que el districte sentia molta estima pel monestir i un senyal que ho consideraven molt seu. Vaig acceptar, és clar que ho vaig acceptar, però em preguntava quin paper havia de fer jo en tota l’auca. Així que em vaig imaginar com veuria la reina Elisenda tots aquests

Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes

cortsencs i cortsenques. Perquè, és clar, quan la reina va formar el monestir, a les Corts només hi havia 4 masies escampades, i em vaig imaginar una conversa on li preguntava què dir, i ella em deia “però, com són ara les Corts?”, i jo li explicava com eren i que els cortsencs estaven orgullosos de les seves tradicions. Ho vaig trobar molt bonic, em va agradar molt fer-ho. Em va imposar molt, però a la vegada, em vaig sentir còmoda. La plaça estava molt plena”, recorda l’Anna, que opina que la gent de les Corts és molt participativa i que, en general, és un districte amb un nivell cultural alt. “Intentem col·laborar molt amb el districte i paral·lelament també amb el districte de Sarrià, perquè la història del Monestir de Pedralbes va molt lligada amb el districte de Sarrià, així com la història de les Corts. No volem perdre els lligams. De fet, existeix una mena de pugna intel·lectual que, malgrat que ens sembla interessant, no ens agrada quan fa que surtin tensions entre els dos districtes i, per aquest motiu, intentem que tots dos sentin que el monestir està al seu abast”, conclou la directora, que explica que les Corts, entre altres activitats, programa al monestir un cicle de lírica i que, per la seva part, Sarrià en programa un de poesia.

El monestir a l’actualitat

Avui en dia, les germanes que queden a la comunitat, jubilades totes, viuen en un convent situat al costat del monestir, que, convertit des de l’any 1983 en museu, té com a objectius generals la conservació, recerca, exhibició i difusió de la seva història i patrimoni. “Nosaltres fem moltes activitats i intentem arribar a tots els públics: el familiar, l’adult, l’especialitzat i també l’escolar. Recentment, estem introduint la gastronomia amb un taller sobre cuina medieval, perquè l’alimentació i la salut han estat dos pilars a totes les èpoques i, evidentment, també a l’Edat Mitjana”, relata la directora, que explica que, d’altra banda, un dels objectius específics és el desenvolupament dels projectes de memòria que reivindiquen col·lectius tradicionalment silenciats. En aquest cas, el col·lectiu de dones i, més concretament, el de dones religioses. “Les peces que trobem al monestir són la història d’aquestes dones. Estan aquí perquè elles van voler i, per a mi, és el que fa tan especial el museu. La col·lecció que hi ha és la col·lecció que elles han anat adquirint i guardant. Aquest component femení també està al darrere de totes les exposicions que fem, com és el cas de l’actual: *Dones silenciades. El llegat de Sor Eulària Anzizu al Monestir de Pedralbes*, on s’explica com aquesta religiosa de classe alta del segle XIX va donar el seu dot per reformar el monestir. Volem donar testimoni de com aquest món femení s’organitzava, durant segles, i era un reflex de cada societat”.

CARME AIXALÀ

La Carme és l'autora de la interessant obra, publicada en llibre, *Monestir de Pedralbes: República, Guerra i Patrimoni*, on s'explica que, durant la Guerra Civil, el monestir va ser confiscat per la Generalitat i el va convertir en un refugi per a les obres d'art i els arxius de la ciutat.

POL DONÉS

És l'encarregat de manteniment i logística, així com de l'organització d'actes externs. És veí del districte de les Corts des de sempre. Va néixer al barri de la Maternitat i Sant Ramon i està molt orgullós de ser un cortsenc i treballar al monestir.

GERARD CABEZAS

Llicenciat en Història i màster en Prehistòria, Antiguitat i Edat mitjana, des de fa un any i mig treballa com a informador i guia al monestir. Li agrada la feina i l'ambient de l'equip del museu.

ENRIC M. PUGA

L'Enric forma part del Servei de Comunicació i Premsa des de fa onze anys. És l'encarregat dels continguts del web i de les xarxes socials i afirma que podria explicar que, durant tots els seus anys al monestir, ha viscut o presenciat.

ANNA ROSSELL

L'Anna és l'encarregada de la restauració i conservació preventiva de les obres d'art, secció que porta juntament amb una altra companya. Treballa al monestir des de l'any 2002.

SILVIA CAMINO

Llicenciada en Història, té més de vint anys d'experiència professional en museus. Des de fa un any i mig, s'encarrega de la gestió de la recepció i atenció als clients del museu del Monestir de Pedralbes.

RAQUEL DURÁN

La Raquel és una de les noves incorporacions. Treballa com a informadora de sala i ajudant a la recepció i les taquilles. Com els seus companys, és historiadora i li agrada molt l'ambient de treball que hi ha al museu.

FERMÍ SORA MONTER

CAP DE L'AGRUPAMENT ESCOLTA SANTA TECLA

Fundació, principis dels escoltes i activitats

L'any 1965 un grup de joves interessats pel moviment escolta, moviment juvenil fortament arrelat a Catalunya des de la tercera dècada de segle XX i molt vinculat al moviment excursionista català, creava l'Agrupament Escolta Santa Tecla, a la Parròquia de Santa Tecla, situada a l'avinguda de Madrid, al barri de la Maternitat i Sant Ramon. Fermí Sora va ser qui va portar la iniciativa i va ser el cap de l'agrupament durant els 20 anys de la seva història. Encara avui s'emociona al recordar aquella època. "Jo tenia 17 anys, era molt jove i molt precoç, sempre fent coses que no toquen. Vaig anar amb uns amics a parlar amb el rector de Santa Tecla per proposar-li el projecte. Ell va acceptar i ens va cedir uns locals esplèndids que tenia la parròquia. Estàvem a meitat dels anys seixanta i en aquell moment hi havia moltes agrupacions a la ciutat, nosaltres estàvem amb la diocesana", explica el Fermí. La Delegació Diocesana d'Escoltisme va ser una institució de l'escoltisme catòlic constituïda el 1956 que va ajuntar inicialment els agrupaments escoltes confessionals ja existents a la diòcesi de Barcelona amb la finalitat de coordinar i dotar tots els agrupaments d'estructures organitzatives i pedagògiques comunes. "També hi havia grups d'escoltes laics que no estaven a la nostra agrupació, però que es regien pel mateix codi de comportament, la llei escolta, i el mateix model de conducta, la promesa escolta. Tot per aconseguir potenciar la dimensió social, espiritual i personal dels nois i noies a través de l'acció educativa, dels jocs i del lleure. Aquests principis eren comuns".

Pel que fa a les activitats, aquestes anaven en la línia de les sortides i campaments característics de tot grup d'escoltes. "Cada dissabte ens trobàvem als locals que teníem per a nosaltres a la parròquia, el que anomenà-

Parròquia de Santa Tecla

vem el cau, i allà fèiem des de manualitats fins a preparar els campaments, les excursions, etc. Però pràcticament sempre estàvem fora. Fèiem moltes excursions i campaments. Cada any hi havia tres campaments d'estiu, un per secció: els Llobatons, de 8 a 10 anys; els Rangers, d'11 a 15 anys; i els Pioners, de 16 a 18 anys, més o menys. Cada secció escollia el lloc, normalment anàvem a la Vall d'Aran, a Sant Quirze Safaja, a la Garrotxa o al Montseny. Recorriem tot el territori català. De Catalunya no ens van quedar molts llocs per conèixer. Vam estar a molts llocs! I cap als últims anys també vam fer cases de colònies", recorda el Fermí, que com a cap de l'agrupament, juntament amb els caps de secció, era qui s'encarregava d'aconseguir tots els permisos d'acampada i tota la documentació.

Cap a l'any 1973, després d'haver tingut diversos enfrontaments amb el rector de Santa Tecla, l'agrupament va decidir marxar de Santa Tecla i formar un nou cau a la parròquia de Sant Ramon Nonat, situada molt a prop. "Vam anar cap allà i vam estar-hi fins al 1975, any en què l'agrupament va anar perdent pistonada fins que va desaparèixer".

Agrupament pioner, força organitzat i solidari

L'any 1970, cinc anys després de la seva fundació, l'Agrupament Escolta Santa Tecla va passar a ser mixt. "Va succeir d'una manera totalment natural. Moltes noies que eren familiars dels caps i dels joves que estàvem

a l'organització es van anar sumant al projecte i van anar, a poc a poc, fent-se càrrec de seccions. Que jo recordi, vam ser el primer agrupament mixt de Barcelona", afirma el Fermí. L'agrupament va arribar a tenir més de cent integrants. La relació que tenien amb el barri era la relació amb totes les famílies d'aquest centenar de nens i nenes que vivien a l'avinguda Madrid, a Violant d'Hongria, a la Travessera de les Corts, a Comandant Benítez, etc. "Hi havia una resposta molt solidària per part de les famílies i en qualsevol activitat que preparava l'agrupament la gent hi participava plenament. Fèiem reunions amb pares i escoltes i en faltaven ben pocs. Tothom s'oferia per donar un cop de mà. En tants anys d'activitat, només vam tenir dos incidents: un trencament de braç i un esquinç de genoll. Mai cap nen es va posar molt malalt ni res. Teníem assegurança per no tenir cap problema. Manel Vázquez, cap de la secció dels Rangers, s'ocupava d'això, parlava amb les companyies i feia les assegurances. Tot plegat, és increïble haver tingut tan pocs incidents. Els nens no s'estan quiets! Pot passar de tot!", recorda. Segons el Fermí, totes les famílies que van formar part de l'agrupament van ser molt solidàries i van ser peces fonamentals perquè les activitats es poguessin dur a terme. "Entre tots, caps, monitors i famílies, fèiem una caixa general per ajudar els nens que no podien venir a les excursions o als campaments. Mai ningú no es va quedar a casa seva per un problema econòmic. Era una època on hi havia altres valors. Si no hagués estat per les famílies, l'agrupament no hagués tirat endavant. Jo vaig liderar la part d'organització, vaig ser, per dir-ho d'alguna manera, la cara visible, però l'èxit d'aquest projecte va ser gràcies a la implicació de tots i totes", conclou.

Un viatge per Europa

L'any 1972, coincidint amb les Olimpíades de Munic, l'agrupament va preparar amb els Pioners un viatge per tot Europa. Els joves, per poder pagar les despeses, van treballar com a ajudants a pastisseries, a ferreteries i embossant cargols en una fàbrica que feia prestatgeries. "Ens vam buscar tots la vida per poder fer aquest viatge realitat. En una reunió amb els pares els vaig dir que tot costaria 1.000 pessetes. No s'ho va creure ningú. Però sí, així va ser. Quina cara de pena posaven els pares quan vam sortir de l'avinguda de Madrid cap a França i cap a Suïssa, per arribar finalment a Munic. Va ser fantàstic. Vam veure tota la Ciutat Olímpica abans dels Jocs. Va ser el viatge més llarg i més organitzat que vam fer", explica amb orgull el Fermí, que considera aquesta sortida com una de les fites més grans de la història de l'agrupament.

El retrobament a través de les xarxes socials

Fa vuit anys, el 2009, Manel Vázquez va crear la pàgina de Facebook de l'Agrupament Escolta Santa Tecla, i enguany ha obert un grup de Whatsapp amb molts dels antics participants de l'agrupament. "Després de més de quaranta anys, no sé com el Manel té tanta memòria, ho té tot molt més fresc que jo perquè ho està manegant tot el dia: el Facebook, les fotos, els cartells, la documentació. No para! Recentment ha obert un grup de Whatsapp anomenat La Colla de l'Agrupament!", exclama el Fermí. Aquest grup està format pels antics caps, però també per escoltes. "Ens trobem per fer esmorzars de forquilla i trobades per xerrar. És molt bonic poder ajuntar-nos de nou. Gràcies a les xarxes hem pogut posar-nos en contacte amb molta gent i la resposta és molt positiva. De fet, l'altre dia em va passar una cosa que em va emocionar fortament. Mitjançant el Facebook, uns antics Rangers ens van demanar el telèfon per trucar-nos. Ens van trucar des del Canadà. Viuen allà des de fa molts anys. Quan vaig preguntar 'Sí, digui'm?' i vaig sentir 'Ei Fermí, soc l'Enric', em vaig emocionar molt. Que et truqui una persona, després de quaranta anys, per parlar amb tu només em reafirma en la idea que vam fer les coses molt bé i que vam deixar empremta".

MANEL VÁZQUEZ

El Manel ha estat, i continua sent, un dels pilars fonamentals de l'agrupament. Recorda que el que més li agradava i el fet de poder compartir i transmetre el valors de l'escoltisme com a estil de vida.

MARIA TERESA RUBIO

La Maria Teresa és la dona del Fermí Sora i una de les noies que va crear la secció femenina de l'agrupament. Explica que li va encantar el que feien i el compromís personal que practicaven pel país, la llengua, els nens i els joves.

JOSÉ LUIS TAJAHUERCE

Per a ell, formar part de l'agrupament va suposar tres grans coses: aprendre el català, tenir una alternativa d'oci diferent del carrer i forjar la seva personalitat al voltant de les dues grans frases que té gravades des d'aquell moment: "tant com puc" i "sempre a punt".

**MERCÈ ASUNCIÓN
PASTOR**

Per a la Mercè, el més divertit eren les excursions d'un dia o seguir un joc de pistes. La Mercè evoca aquella època amb molt de carinyo i diu que moltes de les actituds que configuren la seva personalitat van ser forjades amb els principis dels escoltes.

JOAN ALONSO

El Joan va entrar de molt jove a l'agrupament i diu que el que sobretot feia era gaudir dels amics i de les excursions. Li agradava l'agrupament perquè era un punt de trobada amb els amics.

PERE JOAN JANÉ

El Pere Joan va ser cap de diferents seccions. Recorda que, quan l'agrupament va passar a la parròquia de Sant Ramon Nonat, ell va ser l'encarregat del cinema parroquial, on projectaven pel·lícules educatives.

SALVADOR PUIG

El Salvador es va apuntar perquè li agradava l'ambient del moviment dels escoltes i les sortides a la natura. També perquè li permetia conèixer i conviure amb altres joves. Recorda que aquella època va marcar la seva vida i que va viure situacions que mai oblidarà.

JORDI CABALLÉ

Va començar com a col·laborador més tard que els seus companys i afirma que va suposar una gran experiència i una millora de la seva vida. Per a ell, aquells anys són inoblidables, sobretot perquè a l'agrupament va conèixer la Conxita Puig, amb qui es va casar.

CONXITA PUIG

Va començar a col·laborar amb el grup dels nens més petits. Després amb el grup de nenes, fins que l'agrupament va esdevenir mixt. Per a ella, l'agrupament va enriquir la seva joventut amb uns grans principis i uns grans amics que avui en dia encara hi són.

MARIA VICTÒRIA GARCIA GAITERO

FUNDADORA I PRESIDENTA DE L'ASSOCIACIÓ DE DONES ELISENDA DE MONTCADA

A Maria Victòria Garcia Gaitero, ja de molt jove, la coneixien com “la combativa”. Defensora de la llengua catalana i dels drets i llibertats de les dones, ha dedicat tota la seva vida a la cultura i al feminisme. És presidenta de diverses associacions, mare de cinc fills, àvia de set nets, i ha estat professora d'EGB des dels dinou anys. La seva història és, per tant, la història d'una dona vinculada al seu barri, les Corts, i a la realitat femenina del seu entorn. Actualment presideix l'Associació de Dones Elisenda de Montcada, una associació amb nom de reina que pretén ser un punt de trobada, de reflexió i de lleure, i una entitat de suport a altres projectes feministes.

Vostè va néixer a Barcelona?

No, vaig néixer a Burgos, però a l'edat de tres anys van destinar el meu pare, que era militar, a Tarragona i vam marxar tota la família cap allà, per estar amb ell. Vaig començar a parlar català des del principi. Recordo una anècdota de quan era petita. A l'escola vam preparar un recital de poesia per la visita d'un cardenal franquista. Li vaig preguntar al meu pare si podia recitar-ne un en català. Ell em va contestar: “Sí, porque a la cárcel seguro que no irás”. I ho vaig fer. Vaig recitar el poema *La Negra*, en català.

I què va passar?

Res, no va passar res.

Com va arribar aquí a les Corts?

Vaig fer la carrera de Magisteri i les oposicions a Tarragona i vaig començar a treballar com a mestra. Després em vaig casar, l'any 1964, i ja vaig venir amb el meu marit a Barcelona. Primer vam estar al carrer Navas i, finalment, ens vam traslladar aquí a les Corts. Ara fa 48 anys.

Va començar amb la seva afició a l'associacionisme ja de ben jove.

Sí, i tant! Quan estudiava a les Carmelites, a Tarragona, vaig participar en la fundació de les Juventudes Apostólicas Femeninas del Carmen amb la voluntat d'integrar les nenes estudiants amb les treballadores, les nenes que treballaven a la Tabacalera. Però no va funcionar perquè no hi va haver una integració. Cada grup de noies estava per un costat. A més, a l'escola sempre havia ajudat les mares que sabia que tenien problemes a casa, les encoratjava per poder sortir endavant. En aquella època em deien "la combativa".

Com va sortir l'Associació de Dones del Camp Nou?

Quan vam arribar aquí, a la Maternitat, l'Associació de Veïns del Camp Nou estava aixecant-se de nou, perquè en temps de la guerra i de la postguerra havia estat tot prohibit. M'hi vaig incorporar com a sòcia i després vaig fundar l'Associació de Dones del Camp Nou, amb totes les dones de l'associació de veïns, per fer activitats independents. Però les dues juntes no ens vam entendre i vaig decidir dissoldre-la i començar-ne una altra.

I així és com va fundar l'Associació de Dones Elisenda de Montcada.

Exacte. Vaig presentar la proposta al districte i em van oferir el centre cívic Riera Blanca com a seu, que és on continuem avui en dia.

Per què va escollir el nom de la reina?

Vaig triar Elisenda de Montcada perquè va ser una dona que va tenir tots els poders: el públic, perquè va ser reina; l'econòmic, perquè era rica; i l'eclesiàstic, perquè va ser abadessa del Monestir de Pedralbes. Vaig pensar que era una dona representativa per aconseguir l'apoderament de les dones. Recordo que vaig anar al monestir a parlar amb la germana superiora a veure què li semblava. Quan vaig preguntar per ella, les altres monges em van dir que estava a dalt cuinant. Vaig proposar de tornar en un altre moment, però em van dir que no, que ja baixava. Em va fer molta gràcia perquè va aparèixer amb el davantal i els maniguets. Li va agradar molt la idea de posar-li el nom de la reina a una associació femenina.

Quina ha estat la seva activitat?

Ens hem dedicat a fer accions, tallers i manualitats, a viatjar i a participar en actes representatius en la lluita de les dones. Hem estat com un grup d'amigues que han fet moltes coses juntes. Hem aconseguit fons europeus per poder viatjar i conèixer el Parlament Europeu, per exemple, o

Plaça de la Concòrdia. Accés al Centre Cívic Can Deu

també hem aconseguit entrar en programes, com el de la gent gran de La Caixa, que ens han permès fer excursions i conèixer tot el territori català.

I no han estat un punt d'ajuda per a dones amb problemes?

Directament des de l'associació no, perquè no és la nostra tasca. Davant d'alguna problemàtica, redirigim al PIAD, que és el Punt d'Informació i Atenció a les Dones. Nosaltres formem part del Banc Solidari i som part activa de la Taula de Dones de les Corts.

Què és la Taula de Dones de les Corts?

És un espai de participació de les dones del districte, un lloc on fem xarxa amb altres dones, compartim inquietuds, idees i experiències diverses. Portem a terme activitats i projectes per donar resposta a les demandes,

problemes i necessitats que afecten el col·lectiu de dones, a més de fer-lo visible a la resta de la ciutadania. Hi portem molts anys donant guerra.

Aquesta agrupació va ser la responsable de l'acte del Dia de la Dona, aquí a les Corts, el passat 8 de març, oi?

Sí. Per commemorar el dia en contra de la violència de gènere, el Dia de la Dona, la Taula de Dones va organitzar un recorregut per donar visibilitat al paper de les dones en la història del barri. L'itinerari feminista va començar als Jardins de Can Bruixa i va recórrer nou espais dels barris de les Corts i la Maternitat i Sant Ramon, on les dones han tingut un paper rellevant al llarg de la història. Anàvem vestides amb un barret, un mocador morat i una insígnia, feta per nosaltres, amb reivindicacions feministes. Jo vaig llegir el manifest i ens vam aturar a tots els carrers que tenien nom de dona i a espais significatius com la Maternitat o l'antiga presó de dones de les Corts, on actualment està El Corte Inglés.

Estan molt implicades també amb el projecte de recuperació i memòria històrica vinculat amb la presó de dones.

Efectivament. La presó de dones de les Corts és una gran desconeguda i, des de la Taula de Dones i altres entitats, fa molts anys que estem lluitant pel seu reconeixement. De fet, ja fa dos anys que estem amb el projecte del monument, i vam estar la tira d'anys per aconseguir posar aquella placa que ni es veu perquè està bruta i alta. Vam tenir molts problemes polítics. Però al final ho vam aconseguir. Quan vam posar la placa, van venir fills de les preses. Va ser un acte molt emotiu. Jo havia pintat una bandera republicana de quatre metres amb l'ajuda de la meva neta, perquè va ser tot un embolic fer-ho a casa! El que hem aconseguit ara és l'aprovació d'un monument per commemorar aquestes dones i donar visibilitat al maltractament que van patir. Sols s'ha de pensar que la capacitat era per a 400 preses i en van arribar a ser 3.000.

Presidenta simultània de diverses associacions de dones, representant de les Corts al Consell de Dones de Catalunya, ha estat també membre del jurat del Premi de Poesia de les Corts durant més de deu anys... Què és el que l'ha motivat i la motiva per dedicar el seu temps, de forma voluntària, a tantes causes?

La gratificació de l'amistat que he anat guanyant de tantes persones. Jo amb aquest tipus de gratificació moral i social ja en tinc prou per fer totes aquestes coses i més.

ANTÒNIA NOGUERA

L'Antònia viu al carrer Riera Blanca, barri de la Maternitat i Sant Ramon, des de sempre. Fa més de vint anys que és sòcia de l'Associació de Dones Elisenda de Montcada i actualment és una de les poques sòcies que va tots els dimecres a les reunions de l'associació.

MARIA DEL CARME LÓPEZ

La Maria del Carme va viure a França, on va treballar de cuinera durant molt temps, però el 1972 es va traslladar a Barcelona, a les Corts, barri on viu actualment. Fa divuit anys que és sòcia de l'Associació de Dones Elisenda de Montcada.

MARIA LLUÏSA ANDRÉS

La Maria Lluïsa és veïna de les Corts des de fa cinquanta anys. Es va fer sòcia de l'Associació de Dones Elisenda de Montcada el 2002 i, des d'aquell moment, està molt involucrada en totes les accions que fa l'entitat.

ERNESTO WEIKERT

L'Ernesto és el marit de la M. Victòria. A l'Ernesto li agrada molt el barri perquè opina que hi ha tots els serveis i que cada carrer és com un petit poble on tothom es coneix. També confessa que, com a culer, viure a prop del Barça és un privilegi.

ERNEST

ÀLEX

MIREIA

LILIAN

SUSANNA

L'Ernest és el primogènit de la M. Victòria. Diu que pensar en la geografia de les Corts és apropar molts records d'infantesa. Les places on jugava amb els amics, els partits de futbol al carrer d'Arizala, la costera del carrer Gerard Piera o creuar la frontera invisible amb l'Hospitalet per visitar el mercat de Collblanc. Per a l'Àlex passejar pels carrers del districte de les Corts és recordar la seva infància i adolescència: el Duran i Bas, "La Matern", l'Escola d'iniciació esportiva STE. IV o l'Associació Esportiva de les Corts. La Mireia considera que és un barri molt ben comunicat que amb els anys ha guanyat molts espais per als més petits. Destaca els diferents projectes de recuperació d'edificis tancats per a serveis cívics i culturals, com és el cas de la fàbrica de Cristalleries Planell.

A la Lilian el que més li agrada del districte és la convivència arquitectònica de cases de poble i blocs de pisos, una combinació molt arrelada i especial.

La Susanna destaca el caliu que es respira, la proximitat de la gent, les places i sentir des de la cuina l'himne del Barça, que anuncia que el partit està a punt de començar.

FAMÍLIA WEIKERT GARCIA

MARTA DE PRATS BATALLER

SÒCIA DEL REIAL CLUB DE POLO DE BARCELONA

PRESIDENTA DE L'ASSOCIACIÓ DE VEÏNS DE L'AVINGUDA DE XILE

Enguany se celebra el 120 aniversari del Reial Club de Polo de Barcelona, una entitat esportiva que té més de 10.600 socis i sòcies, molt lligada, històricament, als esdeveniments esportius de la ciutat. La van fundar l'any 1897 un grup d'entusiastes de l'esport del polo i l'hípica, en una època de fervor social i cultural on l'esclat de la modernitat va afavorir la creació d'entitats i clubs. En aquest context, el Reial Club de Polo es va anar arrelant a la ciutat. En una primera època va estar a l'antic hipòdrom de Can Tunis, més tard a Sarrià i, finalment, a la Diagonal. Marta de Prats és sòcia des de la dècada dels vuitanta. Aficionada al tennis, fa anys que hi va tots els matins. Veïna de les Corts i molt implicada amb el barri, és també la presidenta de l'Associació de Veïns de l'avinguda de Xile.

Quan i per què va decidir fer-se sòcia del Club de Polo?

El meu marit i jo, als anys setanta, vam decidir fer-nos-en socis per la nostra afició al tennis. En aquell moment vam poder pagar l'entrada, que no era gaire elitista, i ens va semblar fantàstic poder formar part d'aquest club que està tan ben cuidat i té tantes activitats.

A més, viuen molt a prop.

Sí, però aquest no va ser un dels motius per fer-nos-en socis, més aviat al contrari. Nosaltres ja érem socis quan ens vam traslladar al pis de l'avinguda de Xile. L'any 1986 ens va sorgir l'oportunitat de comprar-lo i ens va agradar molt, sobretot per les vistes. Des de casa meua es veu el club; és com el meu jardí. Baixo tots els matins a passejar amb el gos, el Frodo, que té nou anys. Aquí no hi ha cap problema per portar el gos, ja que la majoria de les persones a les quals els agraden els cavalls tenen gossos.

Accés al Reial Club de Polo de Barcelona

Quines altres activitats hi fa?

Normalment, als matins, vaig al gimnàs i de vegades al fisio. I des de fa tres anys jugo al dòmino i participo als campionats de dòmino i de *bridge* que fem aquí al club. Pel que fa al tenis, la meva gran afició, he jugat i competit des que tenia trenta anys, però ara que en tinc setanta-tres, tinc problemes als genolls i no el practico gaire. Sóc capitana de dos equips de tenis femení. Recentment hem guanyat el Campionat +70 de Mallorca. Estic molt contenta de ser-ne la capitana. Aquest esport ha sigut, i continua sent, la meva gran passió i, gràcies al tenis, m'he involucrat molt amb el club. Durant uns anys vaig ser la representant de la secció de tenis a la Junta Directiva de l'entitat.

Enguany el Club de Polo de Barcelona celebra els 120 anys d'història. Per què creu que està considerada una de les entitats esportives més importants de Catalunya i del món?

Per moltes raons. D'una banda, cal tenir en compte que el club ocupa prop de trenta hectàrees del districte de les Corts i és la tercera entitat esportiva de Catalunya en nombre de socis. Des del meu punt de vista, aquests més de 10.600 socis i sòcies ens donen una idea de la dimensió social i cívica de l'entitat. A més, juntament amb el polo, el club acull la pràctica i la competició de tenis, hoquei i pàdel. D'altra banda, hi ha molts lligams entre el club i la ciutat. Pel que fa a la projecció internacional de Barcelona i Catalunya, ha estat l'encarregat d'organitzar molts esdeveniments internacionals de gran envergadura, com ara les proves hípiques dels Jocs Olímpics del 92, o l'organització de la final de la Samsung Super League de salt d'obstacles, que de fet va situar el club en l'elit dels vuit millors concursos hípics del món. També es munten nombrosos tornejos i competicions socials, regionals i nacionals.

Qui pot entrar al club?

Els socis i els acompanyants dels socis i, quan hi ha competicions o esdeveniments, l'entrada està oberta a tothom. A l'estiu es fan colònies per a nens, que venen aquí i practiquen tots els esports i es banyen a la piscina i, des de l'any 2007, el club també col·labora amb diverses organitzacions que treballen amb persones amb discapacitat. S'ofereixen classes setmanals, amb monitors i el material necessari, perquè practiquin l'hípica, l'hoquei, el tenis i el pàdel.

Canviant de tema, vostè és la presidenta de l'Associació de Veïns de l'avinguda de Xile.

Sí, quan em vaig traslladar aquí em vaig aficionar molt a tot el que representava i es feia al districte de les Corts. En aquella època, el moviment veïnal estava en auge i vaig participar en la fundació de l'associació de veïns de la meua zona, me'n van fer presidenta i fins a l'actualitat. Hem treballat amb molts projectes d'urbanisme, el més gran dels quals el del Barça 2000.

També està a la Coordinadora de l'Associació de Veïns i Entitats de les Corts. Quin paper juga al districte?

Vam crear aquesta coordinadora per tenir més pes com a representants del districte i així poder lluitar amb més força pels drets dels veïns i veïnes. La formem associacions i moltes entitats dels diferents barris de les Corts i col·laborem i treballem tots plegats. Com deia, aturar el projecte de zona lúdica del Barça 2000 va ser una fita molt important per a nosaltres. Ho vam aconseguir amb moltes manifestacions al carrer i també gràcies a l'ajuda d'un gran advocat d'urbanisme, Eduardo Moreno. El tema d'urbanisme és el més complicat de gestionar i, en aquest sentit, hem estat sempre molt a sobre perquè l'Ajuntament estigués al costat de la ciutadania i no de les empreses promotores.

Amb tot, és evident que vostè és una dona molt implicada amb el seu entorn i que té temps per a tot, tant per gaudir com per reivindicar.

Bé, es fa el que es pot. Sento un gran amor per aquest club i per aquest barri. Els dos són casa meua i, de manera natural, sempre he tingut una gran tendència a la implicació.

EVA GOYOSO

Formada al Reial Club de Polo de Barcelona, és jugadora del circuit professional i internacional des del 1992. L'Eva és l'actual gerent de la secció de pàdel del club i afirma que està molt contenta de formar part d'una entitat tant important, històricament i esportivament, com aquesta.

JOSÉ TRENOR

Des de petit ha jugat al polo. En l'actualitat és vocal de polo del Reial Club de Polo de Barcelona i forma part de l'equip nacional de polo. Afirma que pertànyer al club el fa sentir membre d'una gran família, de gent sana i esportista, on es comparteixen aficions i valors.

ÀLEX CASASAYAS

És soci i jugador d'hoquei del Reial Club de Polo de la ciutat des de que tenia dotze anys. Ha jugat onze temporades a la plantilla del primer equip i va ser durant quatre anys monitor de l'Escola d'Hoquei del club.

JORDI BOSCH

Treballa al restaurant del club des de l'any 1992. Actualment és el cap de sala, el *maître*, i no dubta a afirmar que el club és un paradís dintre de la ciutat. Està molt content de la seva feina i del tracte familiar que després de tants anys s'ha creat al seu voltant.

M. VICTÒRIA DE ARGILA

És la gerent del Reial Club de Polo de Barcelona des del 2003. Per a la M. Victòria el Club de Polo de Barcelona és un club molt arrelat a la ciutat, amb una enorme activitat social i esportiva de referència internacional.

ENRIC VERNIS

És el marit de la Marta de Prats, amb qui comparteix l'afició al tennis i la devoció pel Club de Polo de Barcelona. Intenta venir a jugar regularment i assegura que el club és com la seva segona casa, ja que compta amb molts amics que també són socis i li agrada passar el temps lliure aquí.

M. ASSUMPCIÓ VALLS I SURIÀ

VEÏNA I CRONISTA DEL BARRI DE LA MERCÈ

La Mercè, un barri construït a la postguerra

A la dècada dels quaranta, el règim franquista va començar a crear diferents organismes per poder fer front a la situació d'un país devastat per la Guerra Civil. Un d'aquests mecanismes polítics va ser l'Obra Sindical del Hogar y la Arquitectura (OSHA), fundada el 1942 amb la finalitat de fomentar i administrar la construcció d'habitatges de baix cost. Els primers anys l'organisme es va dedicar a debatre sobre fórmules i models urbanístics, per esbrinar quin havia de ser el model constructiu més adient. L'any 1945 s'iniciava el primer projecte de l'OSHA a Barcelona, la construcció de la barriada de la Mercè, un conjunt de 123 habitatges protegits unifamiliars amb característiques òptimes per resoldre les necessitats de les famílies.

La totalitat de les 123 cases es van posar a disposició de treballadors del sindicat i de militars, però la ubicació del barri, aïllat de la ciutat, i el preu de les mensualitats (300 pessetes), que no estava a l'abast de tothom, va fer que quedessin cases sense adjudicar. Per aquest motiu es va obrir l'oferta dels habitatges a tothom i és en aquesta segona onada de compradors quan va arribar la família de M. Assumpció Valls. "La meua família va accedir a aquesta casa perquè no es van poder repartir totes entre els treballadors de l'OSHA i, assabentats de la possibilitat per una amiga de la meua mare, la van sol·licitar el 1947, set anys abans que finalitzessin les obres de construcció", recorda la M. Assumpció, que va néixer al barri el 1955 quan els seus pares ja hi vivien des de feia dos anys. "El nom de grup Nostra Senyora de la Mercè, subgrup Pedralbes, el va posar l'OSHA, que solia donar a les construccions el nom del patró de cada ciutat on edificava. El projecte pretenia arribar a una arquitectura unificada a escala nacional, però a cada territori es van afegir a les edificacions motius típics de l'arquitectura de la zona. Aquí per exemple es van afegir

Vistes de Montjuïc des del carrer d'Aiguallonga, al barri de la Mercè

els arcs catalans. D'altra banda, es van edificar diferents tipus de cases, i les que disposaven de baixos, com la meva, van ser obligades des de la direcció general de l'OSHA a entrar en concurs per instal·lar-hi establiments. La meva mare va decidir quedar-se amb la papereria i estanc perquè, segons ens deia, era un negoci net".

Actualment només hi ha un comerç operatiu, la Botiga de la Pepita, però a la primera dècada de vida del barri hi van obrir les seves portes 11 establiments: adrogueria, botiga de queviures i ultramarins; carnisseria, polleria i oueria; cansaladeria i xarcuteria; bar, celler i gel; fruiteria, verduleria i botiga de llegums cuits; merceria, perfumeria i botiga de novetats; estanc, papereria i botiga de joguines (la botiga dels pares de la M. Assumpció), peixateria i bacallaneria i pesca salada; fleca i pastisseria; carboneria i llenyeria; i lleteria i xocolateria. "Les botigues van anar tancant d'una en una perquè, si bé els comerços més propers ens quedaven lluny, totes les famílies ens desplaçàvem per feina o altres motius al centre, on podíem comprar de tot. Aquestes botigues no van resultar rendibles i van desaparèixer amb el temps", afirma la M. Assumpció, que el 2005 va publicar el llibre *La Mercè: cinquanta anys d'un barri de les Corts (1953-2003)*, l'única crònica realitzada d'aquesta peculiar barriada encara molt desconeguda avui en dia per la societat barcelonina.

Una infància de jocs al carrer i a la muntanya

"Viure la infància aquí era genial", recorda la M. Assumpció. "Hi havia molts nens petits; nosaltres érem quatre germans i tots teníem colla de la nostra edat. Jugàvem al carrer i a la muntanya, que és aquí al costat. A més, vam tenir escola, primer en una casa habilitada i després en una altra on ja es van poder separar els diferents cursos. Jo no vaig anar-hi, però molts dels meus veïns sí". Aquesta primera escola de barri va tancar passats uns anys, però a partir de la dècada dels seixanta s'hi van instal·lar altres entitats docents que avui en dia encara hi són, com és el cas del St. Peter's School.

"No hi havia gairebé cotxes i tots corríem i patinàvem a gran velocitat pels carrers o ens reuníem a les escales per observar la ciutat que quedava als nostres peus. També l'activitat del mossèn Miquel Vall i Mundó, el capellà del barri, va fer que es potenciés aquest lligam. A l'estiu anàvem tots, primer els nens i després les nenes, de colònies a Setcases, quan realment només hi havia set cases, i també els dissabtes a la tarda mossèn Vall ens

reunia en una casa cedida per fer una mena d'esplai", explica la M. Assumpció, que recorda amb una alegre nostàlgia que quan era petita, cap a finals de maig, la muntanya es vestia de groc amb la ginesta i que jugar allà era jugar entre milers de papallones i abelles.

De l'aïllament a un espai de convivència

"En un principi el barri estava molt allunyat del centre perquè hi havia molt poca comunicació. El mitjà de transport que podien utilitzar els veïns eren només les seves cames o bé els autobusos BC i SJ, que anaven de la plaça Universitat a Cornellà de Llobregat i a Sant Just Desvern. Aquest fet va propiciar que tothom es conegués i que hi hagués molta relació entre els veïns", explica. "D'altra banda, aquesta cohesió social també es va veure afavorida per les característiques de la localització del barri, ja que es va construir enmig de dos torrents, el de la Barrina i el de Falgars". Les 123 famílies van començar a compartir els espais de lleure i, a poc a poc, es va crear una complicitat veïnal que va propiciar la institucionalització de la Festa Major a partir de l'any 1955, el dia 24 de setembre, coincidint amb la Mercè de la ciutat de Barcelona. "Mai he baixat a les festes de la Mercè. En aquestes dates celebrem al barri la germanor que des de fa tants anys ens ha caracteritzat com a comunitat, malgrat que ha anat minvant perquè moltes famílies han marxat i en venen de noves. Però ho poden dir els meus fills, tant a la Festa Major com a altres celebracions com el Nadal, les calçotades, la revetlla de Sant Joan o la Castanyada, ens involucrem tots d'una manera espontània, sobretot els joves, que cada any agafen el relleu i són els que s'ocupen de la Comissió de Festes. A més, des que es va inaugurar el casal, s'han fet diverses activitats lúdiques, com el campionat de dòmino o el taller de treballs manuals, que avui en dia hi continua".

Per a la M. Assumpció, qui ha estat molts anys part activa de la Junta de Veïns, viure a la Mercè és un privilegi, ja que actualment l'aïllament ha desaparegut, però el contacte amb la natura i la tranquil·litat perduren, i reconeix que ha estat un honor poder escriure la crònica del seu barri, barri que, com la mateixa autora afirma, "és un barri ideal".

TSEHAYNESH VALLS

És filla de l'Assumpció, té 15 anys i estudia 3r d'ESO a l'Escola Thau Barcelona, que queda a cinc minuts de casa seva. Li encanta viure al barri de la Mercè, i el que més li agrada és pujar amb les seves amigues i amics als dipòsits d'aigua i contemplar la ciutat.

HABTAMU VALLS

És fill de l'Assumpció, té 18 anys. Des de petit s'ha sentit privilegiat per poder sortir al carrer i trobar-se amb els amics. El que més li agrada és la tranquil·litat que hi ha els caps de setmana, quan les escoles dels voltants estan tancades i el barri queda només per als veïns.

PILAR ARGENTÉ

És veïna del barri des de l'any 1955. Va venir amb el seu marit i aquí ha viscut tota la vida. Li agrada venir els dimarts al taller de manualitats i així passar una bona estona amb les amigues. Aquest taller es va inaugurar fa disset anys i se celebra al casal del barri.

**TERESA VICHÓ I
PILAR PÉREZ**

Mare i filla es van traslladar al barri l'any 1953. La Teresa, la mare, encara hi viu. Casa seva va albergar la botiga de queviures del barri. La Pilar diu haver gaudit d'una infància i una joventut ben bonica al barri d'on, tot i que va marxar el 2007, ve tots els dimarts al taller de manualitats.

EMÍLIA SOLÀ

És veïna del barri des de desembre del 1969 quan, després d'haver heretat la casa on viu, es va traslladar amb el marit i els dos fills. La casa va ser una de les que van tenir botiga durant els primers anys del barri, concretament la vaqueria.

PILAR MARTÍNEZ

Va venir a viure al barri de la Mercè l'any 1978. Els seus dos fills han crescut aquí i recorda que va ser una època preciosa perquè les criatures tenien molta qualitat de vida en aquest barri.

TRINI GUTIEZ

La Trini no viu al barri de la Mercè, però des de fa anys hi està molt vinculada. El seu marit i el de la Pilar Martínez eren amics íntims, i ella es va convertir en molt amiga de la Pilar. Quan els fills de les dues parelles eren petits, la Trini i la seva família venien aquí molts caps de setmana i per la Festa Major.

ENRIC BATLLE I DURANY

ARQUITECTE VEÍ DEL BARRI DE LA MERCÈ

El barri de la Mercè, un gran descobriment

Enric Batlle, arquitecte barceloní i director del Màster d'Arquitectura de Paisatge a l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona, va arribar al barri de la Mercè per casualitat. A principis dels noranta ell i la seva dona, Mercedes Blay, també arquitecta de professió, van decidir construir una casa per a ells i els seus fills i van començar a buscar terrenys edificables a Barcelona. Recorda que va ser una tasca difícil perquè els terrenys que hi trobaven eren molt grans i, en conseqüència, massa cars. Un 23 de juny, però, un intermediari procurador de finques els va telefonar i els va citar dient-los que havia trobat un lloc que els podria interessar. Aquell dia, explica, no l'oblidarà mai.

“Quan el procurador de finques ens va portar aquí ens va sorprendre moltíssim. D'on sortia aquesta barriada, amb cases blanques i petites i carrers estrets? Jo ja em dedicava a l'urbanisme aquí a Barcelona, i de debò que no havia sentit mai a parlar d'aquest lloc. El terreny que ens mostrava tenia molt pendent i donava directament a Collserola. Tenir una casa des d'on poder sortir caminant a la muntanya? Increïble. Recordo que era Sant Joan i que vam veure fins i tot alguns petards des d'aquelles vistes. Ens vam enamorar del lloc. Vam decidir comprar-lo i construir-hi aquesta casa. I així és com vam arribar al barri, aquest any farà 25 anys”.

Però el descobriment més gran per a l'Enric i la seva família no va ser l'indret en si, sinó com es relacionaven els veïns i el fet que hi hagués una associació de veïns pròpia. “Vam trigar uns tres anys a construir la casa i quan ens vam traslladar ens vam adonar que aquest barri era un reducte ben especial. En aquell moment teníem dos nens, un de dos anys i un altre de 6 mesos. El tercer ja va néixer aquí. El fet de tenir nens petits va propici-

ar que ens hi integréssim ràpidament, ja que al barri es programen moltes activitats lúdiques tant a la Festa Major com en altres celebracions. I així és com, a poc a poc, ens vam anar implicant i introduint-nos en l'Associació de Veïns que, curiosament, funcionava amb independència de Pedralbes i es relacionava amb la resta del districte de manera autònoma", explica l'Enric, qui afirma que un dels mites urbanístics del s. XXI, que és viure amb els serveis d'una ciutat compacta, amb veïns i comerços molt propers i, al mateix temps, mantenir un contacte molt directe amb la natura, al barri de la Mercè és una realitat.

L'Associació de Veïns i la Comissió de Festes: implicació dels joves

El 1970 un grup de veïns va decidir associar-se per aconseguir una veu col·lectiva davant de les institucions. Els objectius d'aquesta associació eren, entre d'altres, fomentar les relacions humanes i el bon veïnatge, protegir i defensar els interessos morals i materials del conjunt dels veïns, potenciar el desenvolupament cultural, esportiu i d'oci, col·laborar amb les autoritats, constituir seccions juvenils i embellir les zones comunes existents per gaudir-ne. L'Enric va ser una part activa de l'associació des que va arribar al barri i actualment són els seus fills els que hi estan molt implicats. "Aquest barri, que es va construir, intencionadament o no, aïllat, a poc a poc s'ha anat apropant a la ciutat, però ha sabut mantenir la seva identitat de poble petit i independent, a l'estil del poblat de l'Astèrix i l'Obèlix, gràcies a l'Associació de Veïns i a la Comissió de Festes. Jo n'he format part de les dues, fins i tot vaig dissenyar voluntàriament el projecte de construcció del casal i la remodelació del parc infantil. I el que més m'agrada és la forma en què sempre hem funcionat. Podríem dir que som una associació una mica diferent, ja que som més actius que reivindicatius. Reivindiquem, però no amb exigències. La nostra forma de relacionar-nos amb l'Ajuntament és una altra. A nosaltres ens complau convidar-lo que vingui a les diferents celebracions perquè ens conegui, i si hi ha problemes els hi expliquem. D'altra banda, ens agrada aportar de primera mà solucions. De fet, de vegades l'Ajuntament del districte ens ha citat com a exemple d'associació participativa, ja que davant dels problemes solem aportar primer la solució. En comptes d'exigir 'volem un casal i un parc', vam elaborar i presentar la proposta", relata l'Enric.

Actualment ja no hi és, a la junta, però els seus fills hi participen molt, sobretot el Joan, el més gran, que ha estat president de la Junta Juvenil els quatre últims anys, i el Josep, el mitjà, que agafarà probablement aquest

Tipiques casetes blanques del barri de la Mercè

any el relleu. “És tradició al barri de la Mercè que els joves s’ocupin de la Comissió de Festes i participin en la Junta Juvenil de l’associació. Opino que la Comissió de Festes és un lloc d’aprenentatge fantàstic per als joves perquè s’han de relacionar amb les institucions per obtenir tots els permisos, amb la guàrdia urbana, amb els proveïdors, etc. S’organitzen sopars, jocs i tallers infantils, xocolatades, concerts i la cursa més esperada de l’any, les carraques, una mena d’*autos locos* que els joves es construeixen per baixar les costes de l’entorn. Tot pràcticament sense subvenció, això sí, amb la participació dels veïns i la gran feïnada que fan cada any els joves”, conclou l’Enric.

El nou pla urbanístic

Aquest any començaran les primeres obres del nou pla urbanístic que, acceptat per la Junta de Veïns, ha dissenyat i presentat Joan Batlle, el primogènit de l’Enric. És un pla de renovació dels carrers que aportarà millores en el sanejament, l’accessibilitat i la imatge del barri. “Els carrers del barri estan desfasats, les voreres són massa estretes, no s’hi pot anar en cotxe ni són accessibles. Els cables telefònics encara van en aèria i el que es pretén és soterrar-los, una mica el que s’està fent a la resta de la ciutat. També es vol recuperar la plaça i els carrers més transitats per nens i convertir-los en carrers de vianants, donar més amplitud i buscar llocs d’oportunitats amb espais comuns amb fonts i bancs”, explica l’Enric, que confessa que la seva tendència col·laborativa i de “posar-se en embolics” ha estat heretada pel Joan. “El meu fill Joan, avui en dia, és més conegut al districte que jo, i això que fa més de 20 anys que realitzo projectes a les Corts i més de 40 que imparteixo classes a l’Escola Tècnica d’Arquitectura! L’altre dia vaig anar a l’Ajuntament i em van dir: ‘Tu ets el pare del Joan, oi?’. Malgrat tenir 26 anys, ha estat i està molt implicat en projectes del barri, tant per les festes com per aquesta proposta de millora urbanística. Els meus fills ja han crescut aquí, són fills del barri de la Mercè i, gràcies a aquest sentiment de comunitat que hem anat descobrint, avui són com són, responsables i implicats amb el seu entorn”, manifesta amb orgull l’Enric, que no pot amagar la seva satisfacció per l’oportunitat que li va oferir el destí de formar part d’un espai tan peculiar i proper com és el barri de la Mercè.

JOAN BATLLE BLAY

És el fill gran de l'Enric. Llicenciat en Arquitectura, actualment és el responsable de dur a terme el nou projecte de millora del barri. Ha aconseguit que l'Ajuntament aprovi una sèrie de reformes que facilitaran l'accessibilitat dels carrers i les zones comunes, així com una reformulació del sanejament i el cablejat telefònic.

JOSEP BATLLE BLAY

És el mitjà dels tres fills de l'Enric i està molt implicat en la Junta Juvenil de l'associació de veïns del barri. Enguany agafarà el relleu del seu germà Joan i en serà el president, ja que en breu començaran els preparatius per a la propera Festa Major, que se celebrarà al setembre, coincidint amb la festivitat a Barcelona de la Mercè.

LLUÍS FUSTER FARRÉ

Veí del barri de la Mercè de tercera generació, els seus avis van comprar la casa a l'època de la fundació del barri. Ha estat president de la Junta Juvenil durant anys i és un dels joves que més temps i energia ha aportat perquè perduri.

FRANCESC PARRI

Metge cirurgià de nens a l'Hospital Sant Joan de Déu, va arribar al barri l'any 1996. Amic de l'Enric, viu justament a la casa del davant, en una de les primeres edificacions. Confessa que és un enamorat del barri i que allà tothom que participa en les celebracions es relaciona com una petita família.

Agraïments

A Enric Calpena i a Lluís Permanyer per aportar rigor
històric i col·laborar en el desenvolupament
d'aquest projecte.

A totes les persones i associacions esmentades
al llarg d'aquest llibre.

Gustavo Adolfo, Adela Agelet, Carme Aixalà, Ramon Alfonseda, Joan Alonso, Maria Lluïsa Andrés, Pilar Argenté, Júlia Asensio, Mercè Asunción Pastor, Josep M. Banach, Joan Batlle, Josep Batlle, Enric Batlle, Joaquín Borràs, Jordi Bosch, Jordi Caballé, Esther Caballol, Gerard Cabezas, Ferran Cabré, Salvador Calsina, Rosa Maria Calsina, Anna Calsina, Josep Calvet, Sílvia Camino, Santi Carulla, Àlex Casasayas, Anna Castellano-Tresserra, Joan Castillo, Carlos de Diego Cortés, Maite Dalmases, M. Isabel Dalmases, Maria Victòria de Argila, Marta de Prats, Pol Donés, Raquel Durán, Esther Duran, Lluís Fuster, Mª Luisa García, Mª Victòria García, Maria Gassó, Francisco Gómez, Eva Goyoso, Núria Grau, Trini Gutiez, Joan Hugué, Pere Joan Jane, Maria del Carme López, Enric M. Puga, Mercè Marín, Pilar Martínez, Jordi Martínez, Mathieu Massicotte, Conxita Mensa, Sílvia Molina, Jane Morrison, Maria Carme Morte, Antònia Noguera, Jaume Ollés, Manuel Ollés, Francesc Parri, Raquel Pedruelo, Pilar Pérez, Conxita Puig, Salvador Puig, Francisco Redon, Miguel Rocher, Cristina Romero, Josep M. Roselló, Anna Rossell, Maria Teresa Rubio, Rosa Salvatella, Joan Santacana, Adela Santandreu, Horacio Seguí, Marcel Serrahima, Emilia Solà, Maria Rosa Soler, Fermí Sora, José Luis Tajahuerce, Paquita Torà, José Trenor, Assumpció Valls, Tsehaynesh Valls, Habtamu Valls, Manel Vazquez, Enric Vernis, Teresa Vichó, Alex Weikert, Lilian Weikert, Susanna Weikert, Mireia Weikert, Ernest Weikert, Ernesto Weikert

Memòries del districte Les Corts

Edita:

Aigües de Barcelona

Col·laboradors:

Enric Calpena, assessor
Lluís Permanyer, assessor
Jaume Grau, historiador
David Bigorra, periodista
Esther Pedrós, periodista

Disseny i realització

Comunicas
Entença, 157, 1r
08029 Barcelona
www.comunicas.es

Fotografia:

La Masia Studio
Ajuntament de Barcelona -
Arxiu Històric de les Corts

Impressió:

Gràfiques Bassó

Dipòsit legal:

B 18716-2017

Queda prohibida la reproducció total o parcial sense autorització prèvia i per escrit de l'editor.
El contingut d'aquest llibre no reflecteix necessàriament l'opinió de l'editor.

